6 De actione depositi sequestraria.

Ex dictis etiam, videlicet sequestrum esse speciem depositi, non vero proprie depositum contrahi, infertur pro re apud sequestrem deposita restituenda jam finita controversia, competere actori actionem depositi sequestrariam; quæ actio competit vel victori lite finita, vel illi, qui conditionem implevit, sub qua sequestrum factum est, *l. 5. §. 1. l. si in Asia 12. §. cum sequestro, ff. depositi, l. propter 5. C. eod. titul.* Si autem unus tantum rem sequestraret, quia tunc est depositum, ut supra dixi, competit actio depositi, *l. si apud 8. ff. de præscript. verb.* docent Pacius *in d. l. propter 5.* Bronchorst. *centur. 1. assert. 64.* Nec contrarium probat textus *in l. si quis 9. §. Labeo, ff. de dolo*, ubi Pomponius docet, propter sequestrum non competere actionem sequestrariam depositi, sed tantum præscriptis verbis, quæ est subsidiaria, & tantum datur, cum alia non competit, ut late probant Donellus *ad titul. de præscript. verb. cap. 2.* Connanus *lib. 7. comment. cap. 15. n. 19.* Mendoza *lib. 3. de pactis, cap. 4.* D. Joseph de Retes *lib. 2. opusc. sect. 1. cap. 12.* Nam respondendum est, tunc demum competere actionem depositi sequestrariam, cum sequestrum perfectum est, videlicet cum lis finem accepit per sententiam, vel conditio sub qua sequestratio facta est, adimpleta reperitur; ubi enim non adest victoria, non censetur adimpleta sequestri conditio, *l. servus 33. ff. depositi, l. si apud te, 18. ff. de præscript. verb.* ubi enim per alterum ex litigatoribus stat, quominus lis finem accipiat, quia conditio sequestri non est adimpleta, non competit actio directa depositi sequestraria, sed utilis, seu præscriptis verbis, ut post Cujacium, & Fulgosium in eo textu docent Bronchorst. *centur. 1. assert. 65.* D. Josephus de Retes *d. cap. 12. n. 2.* Nec etiam repugnat textus *in l. si gratuitam 12. paragraph. ultim. de præscript. verb.* ubi etiam conditione sequestri impleta, contra sequestrem, qui annulos victori reddidit, actio præscriptis verbis datur, non vero depositi sequestraria. Igitur quia pro sequestro non competit actio depositi sequestraria. Pro cujus textus interpretatione supponendum est, in eo agi de annulis sponsionis causa depositis, sive de pignoribus, quæ reddenda sunt in ludis victori, in quibus ex legibus Cornelia, & Titia sponsiones fieri permittebantur, scilicet ubi erat certamen virtutis, non lucri. Virgilius *ecleg. 3.* ibi:

Vis ergo inter nos quid possit uterque vicissim
Experiamur? Ergo hanc vitulam (ne forte recuses,
Bis venit ad mulctram, binos alit ubere fœtus)
Depono: tu dic mecum quo pignore certes.

Quod excerptum videtur a Theocrito *Idyllio 8.* apud quem Menalcas primus ita inquit:

Men. *Visne igitur videre, visne deponere præmium victoris?*
Daph. *Volo hoc videre, & volo deponere præmium.*
Men. *Verum quod deponemus, quod satis dignum sit?*
Daph. *Vitulum ego deponam; tu vero depone agnum Æqualem matri.*

Cui allusit Cordubæ, imo totius Hispaniæ decus, & ornamentum, D. Lodovicus a Gongora *solit. 1. vers. 1022.*

Arrhas del animoso, de safio,
Un pardo gabon fue en el verde suelo.

Plura cumulant Badeus *in l. 2. ff. de orig. jur.* Pantoxa *in l. 3. de aleat. num. 8.* Avendanno *de metu lib. 2. cap. 4. num. 13.* quibus suppositis apparet vera ratio textus *in d. §. ultim.* nam in ejus specie non fuit proprie sequestrum contractum, quia una res, & ea litigiosa, apud sequestrem deponitur, ut supra probavi: at in eo textu singuli singulos annulos ea lege deposuerunt, ut victor non præmio victoriæ annulum acciperet, quo casu non datur proprie sequestrum, ut probant D. Joseph de Retes *ubi supra, numer. 9.* Bronchorst. *dict. assert. 64.* Unde cum ex sequestro irregulari non competat actio depositi sequestraria, ideo affirmat Consultus, præscriptis verbis actionem competere: docent D. Joseph de Retes, & Bronchorst. *ubi Proxime*, Pinellus *lib. 2. select. cap. 9. num. 28.*

7 Sequestrum duplex est.

Deinde sciendum est sequestrum duplex esse, aliud necessarium, voluntarium aliud. Voluntarium est quod mutuo utriusque contrahentium, contendentiumque consensu fit, cum virum bonum, cui plus quam sibi invicem fidei habent, adeunt: necessarium vero quod ex judicis præcepto alterutro ex litigantibus postulante fit: his adjungunt Interpretes sequestrum mixtum, quod fit Magistratus imperio, & legis auctoritate, ad partis petitionem, vel sine illa, quando bona, quæ non sunt litigiosa, nec super illis orta est controversia inter partes, dilapidari timetur in alicujus detrimentum, pro cujus securitate judex in sequestrum depoaere decernit; quod sequestrum in administratore bonorum concorditer agnoscunt Valenzuela *consil. 19. num. 43.* Noguerol *alleg. 19. num. 138.* late defendit Salgado *part. 1. labyrint. cap. 13. §. 1. per totum.* Inter sequestrum autem voluntarium, & necessarium magnum versatur discrimen; nam voluntarium nullo casu a jure prohibetur, necessarium vero regulariter in actione personali inhibetur, *l. unica, C. de prohibita sequestr.* ex rationibus supra expensis. Dixi regulariter; quia sunt aliqui casus, in quibus sequestrum a jure fieri disponitur, veluti quoties per publicum instrumentum constat deberi, debitor tamen ejusmodi tabulas exceptione oppugnat; interim enim pecuniam apud creditorem, oblata restituendi cum opus fuerit cautione, deponere cogitur, *l. 2. & 3. C. de edict. D. Hadriani, l. scripturas, C. qui potiores, l. ultim. C. si certum pet.* Item si inter contendentes de possessione timetur rixa, vel ne ad arma veniant, *l. si cujus 13. l. equissimum, ff. de usufruct.* si petatur res mobilis, & possessoris persona suspecta sit de fuga, vel dilapidatione, & non satisfdet, res sequestratur, *l. fidejussor 7. §. ultim. ff. qui satisd.* si constante matrimonio maritus dotem dissipet, aut labi facultatibus incipiat, dos sequestratur, ut soluto matrimonio uxor habeat competens solatium, *l. si cum dotem 22. §. vero, ff. solut. matrim. l. in rebus 30. in fine, C. de jure dot. cap. per vestras, de donat. inter*, si mora fit quæstio status, qui judicium liberale patitur, pendente lite cum rebus, quas suas esse affirmat, sequestratur, *l. ult. Cod. de ordin. cognit. l. ult. C. quibus ad libert.* si orta de fundi proprietate quæstione colonus de fructibus præstandis non cavit, interim sequestrabuntur, *l. litibus, Cod. de agricolis, lib. 11.* & generaliter si intendatur actio realis, & fructus potius depopulari, & consumere pendente judicio reus intendat, quam possidere, juste petit actor rem ipsam sequestrari, *l. postquam 5. ff. ut legator. l. Imperator 21. ff. de appell. l. 5. Cod. quorum appell.* Et indistincte sequestratio admittitur, quoties aliqua justa causa suadet, ut periculo dissipationis, vel consumptionis occurratur, *l. 1. §. si frater, ff. de collat. bonor. l. si quis affirmavit 9. l. si olcum 10. ff. de dolo*, ut si colonus fundum conductum deserere velit, vel servus ad libertatem proclamare intendat, *l. ultim. Cod. de ordin. cognit. l. ultim. Cod. de assert. tollend.* Quo casu accipiendus est textus *in cap. olim, de rescriptis*, præcipue si vereamur, ne possessor rem mobilem intervertat, seu corrumpat. Unde unicum remedium evitandi sequestrum est si is, contra quem sequestratio petitur, paratus sit satisdare, idest fidejussores dare, ut res ipsa petita integra conservetur, *l. sed 16. ff. de offic. Præsid. d. l. ult. C. de ordin. cognit.*

8 Quæ res sequestrari possit.

Sequestrantur non tantum res mobiles, *d. l. si fidejussor 7. §. ultim.* sed & immobiles, *cap. examinata*, ibi: *Ecclesiam sequestratam: de judiciis, cap. 2. de dolo & contum. d. l. si cum dotem 22.* res enim immobiles custodiri dicuntur, *l. 1. §. 1. juncta l. 3. §. custodiam, ff. commodati, l. si vendita 11. ff. de periculo & commodo, l. si constante 22. §. 8. ff. solut. matrim. l. 16. ff. de offic. Præsid. l. ult. C. de ordin. cognit. l. 1. §. super peculio, de assert. tollend. l. final. Cod. quibus ad libert. proclam. leg. 19. C. de agricol. l. 3. §. hoc autem, de lib. exhib.* Et depositum in custodia rei traditæ consistit, *l. 1. in princip. ff. depositi*; & quæ in mobilibus rebus connumerantur, sequestrari valent, ut beneficium, *dict. c. examinata, dict. Clem. unic. hoc tit.* ideo & liberarum personarum sequestratio admittitur, ut notavit Cujacius *ad titul. C. de prohibit. sequestr.* veluti si interdicto de liberis exhibendis agatur; tunc enim donec res judicetur, mulier, vel puer apud matremfamilias notæ honestatis feminam deponi debet, *l. 3. §. fin. ff. de lib. hom. exhibend.* Etiam si de feminæ alicujus matrimonio consensus nomine judicialiter quæstio ventiletur; tunc enim in domo honesta sequestratio feminæ fieri debet, *c. cum locum 14.* ubi Glossa *verbo Donec, de sponsalib. c. causam 14. de probat.* Item si vir ita capitali odio mulierem persequatur, ut merito mulier de ipso diffidat: quo casu femina apud honestas mulieres deponi debet, ubi vir, vel parentes ejus nullam possint violentiam inferre, *c. ex transmissa, l. litteras, §. fin. de restit. spol.* Corrasius *lib. 3. miscell. c. 20. n. 10.* Alia prosequitur, tam de rebus sequestratis, quam sequestri jure Bocerus *tom. 1. class. 2. disp. 8. per totam.*

9 Traditur ratio decidendi.

Quibus ita animadversis apparet vera ratio præsentium decisionum; nam licet sequestratio regulariter prohibita sit, *dicta l. unic. C. de prohib. sequestr.* quia debitor primo conveniendus est; & licet condemnatus cogi debeat ut solvat, *l. negantem, 9. C. de O. & A.* interim tamen pendente judicio non est ab eo auferenda possessio, ne judicium ab executione incipiat, *l. 1. C. de except. rei judic.* nec lite pendente privandus est commodo suæ possessionis, *c. 1. ut lite pend. l. 1. C. de R.V.* Secus ex justis causis, veluti si dilapidatio, aut dissipatio rei, vel fructuum timetur, ut *in c. 2. & final. hoc titul.* Unde cum sequestratio admittatur in casibus a jure expressis, & casus in præsentibus decisionibus comprehensi in jure reperiantur expressi, *l. ab executione, C. quorum appell.* ideo recte in præsentibus decretalibus sequestratio permittitur.

10 Dissolvitur ratio dubitandi.

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa, pro cujus solutione Robertus *lib. 1. sent. c. 5.* Bronchorst. *miscel. cent. 1. assert. 63.* existimant, sequestrationem regulariter esse concessam in quibuscumque rebus, excepta pecunia, *ex d. l. ult.* ubi cum Imperator solius pecuniæ sequestrationem prohibeat, in reliquis rebus videtur eam concedere ex natura edicti prohibitori, in quo omnia censentur concessa, quæ non sunt specialiter prohibita, unde cum in præsentibus decisionibus non agatur de pecunia, sed de rebus, & earum fructibus, merito sequestratio admittitur. Sed hanc sententiam merito improbarunt Caldas Pereyra *d. q. 21. n. 31.* Marescotus *lib. 2. variar. c. 77.* Cujacius, & Donellus *in d. l. unic. C. de prohib.* & refellitur ex tot juribus supracitatis, in quibus non absolute sequestratio permittitur, sed ex specialibus rationibus, & ex ratione, quam adducit Imperator *in d. l. unica*, videlicet ne possessor antequam convictus fit, commodo suæ possessionis privetur; quæ ratio non solum in pecunia, verum in aliis rebus viget: unde si in aliis rebus non prohibetur sequestratio, nec in pecunia. Nec facit pro Roberto textus *in d. l. unic.* cui communiter Doctores cum Accursio ibi satisfaciunt *in ea rubric.* dicendo pecuniæ nomine omnes comprehendi, juxta ejus latam significationem, *l. pecunia, ff. de V. S.* ut *in tit. ff. & C. de constit. pecun.* Sed rectius satisfacit Donellus in eo textu, *n. 4.* dum affirmat, quod etsi juxta strictam significationem pecunia ibi accipiatur, tamen cum ratio adducta aliis etiam rebus conveniat, recte in eis sequestratio censetur prohibita;

bita; unde omnes repetentes in eo textu, Donello excepto, regulam generalem constituunt, scilicet nullius rei sequestrationem debere admitti, nisi in casibus a jure expensis, & ita eum qui petit sequestrum fieri, probare debere illum petere in casu a jure expresso: unde cum in casibus propositis in his tribus decisionibus sequestratio a jure fit permissa, ut supra probavi, merito in eis decrevere Innocentius, Honorius, & Gregorius, sequestrationem fieri debere.

11 Exponitur clem. unic. hoc tit.

Sed supra traditis, & præcipue decisioni textus *in cap. final. hoc tit.* obstat Clementina unica, *hoc titul.* ubi statuitur, quod si sententia fuerit prolata contra possessorem beneficii, & ab ea appellatum fuerit, etiamsi fructus non dissipentur, judicem a quo debere beneficium ipsum sequestrare: igitur non recte *in cap. final. hoc titul.* post appellationem interpositam defideratur, ut fructus dissipentur. Idem etiam probatur *in cap. quotiens 26. 2. quæst. 6.* & ex Paulo *lib. 5. sentent. titul. penult.* ubi expresse docetur, ad faciendam sequestrationem non desiderari, ut fructus dissipentur, sed sufficere quod appellatio interposita sit. Pro cujus difficultatis solutione Cujac. *in notis ad Paulum, dict. titul. penult.* & in præsenti discrimen constituit inter casum, in quo appellatio interposita fuit ab actore, & cum interposita fuit a reo possessore. Primo casu ait sequestrationem locum non habere, nisi fructus dissipentur; quo casu accipitur textus *in cap. fin. hoc tit. l. Imperatores, §. ult. ff. de appell.* Secundo vero casu sequestrationem locum non habere, etsi non detur dissipatio; & ad illum referri debere jura supra adducta. Sed licet hec distinctio subtilis sit, attamen divinationis vitio laborat, cum nec *in d. c. quotiens, d. c. fin.* nec a Paulo exprimatur, a quo appellatum sit, an reo videlicet, vel actore. Quare ea sententia omissa, dicendum est, ultra appellationem ad sequestratioem rei, dissipationem fructuum desiderari, *d. leg. Imperatores, §. ult. d. c. fin.* ex quibus supplendi sunt textus *in d. c. quotiens*, & Paulus *dict. titul. penult.* In dicta autem Clementina ultima constituitur omnino jus novum exorbitans, dum constituitur, post appellationem a possessione interpositam beneficium sequestrandum esse, nulla facta mentione dissipationis fructuum.

T I T U L U S XVIII.

De Confessis.

C A P U T P R I M U M.

a Clemens III.

CUM monasterium, &c. *Et infra*: Super eo vero, quod tuis litteris adnectere studuisti, quid tibi faciendum sit de quodam ejusdem monasterii sacerdote, qui diabolo instigante quemdam ex fratribus, sicut eum publice proposuisti confessum, occidit: hoc fraternitati tuæ rescribimus, & per A. s. m. quatenus eum solemniter ab omni officio divino non differas degradare, & in *b* monasterium aliquod *c* Cisterciensis Ordinis reducere, in quo injunctam sibi tanti facinoris pœnitentiam agens, ibi dum vixerit, digne lugeat quæ commisit. Eos autem, de quorum suggestione scelus prædictum perpetrasse proponit, nisi tibi aliis modis, & justis rationibus verum esse constiterit, nulli censemus pœnæ subdendos; quia secundum utriusque juris statuta de se confessi super aliorum consortiis interrogari non debent: & crimine majestatis excepto, de reatu proprio confitentis periculosa confessio non est adversus quemlibet admittenda: si tamen infamia eos hujusmodi laborare cognoveris, singulis eis, adjunctis tribus sociis sui Ordinis, *d* purgationem injungas.

N O T Æ.

a Clemens III.) Ita etiam legitur *in c. 2. de homicidio, in 2. collect.* sed vera inscriptio hujus textus restituenda est ex adductis *in c. cum monasterium 3. de elect.* ubi extat prima pars hujus epistolæ.

b *Monasterium aliquod.*) Fuit olim degradationi consequens pœna detrusio in monasterium pœnitentiæ peragendæ causa, ita ut qui ob grave, enormeque scelus degradaretur, &c ad statum laicalem reduceretur, simul in monasterium pœnitentiæ peragendæ causa detruderetur. Concil. Agath. *canon. 56.* ubi statuit Symmachus, Presbyterum, & Diaconum, qui capitale crimen admiserit, aut chartam falsaverit, aut falsum testimonium dixerit, honore officii depositum, in monasterium detrudi, & laica communione contentum esse quoad vixerit. Aurelian. *3. can. 7.* De clerico adulterii convicto sic statuitur: „ Depositus ab officio, communione concessa in monasterio toto vitæ suæ tempore tradatur. *Concil. Tolet. 4.* can. „ 28. *& Tolet. 8.* can. 3. *ibi*: Et suscepti honoris gradu privetur, „ & in monasterio sub perenni pœnitentia relegetur. *Epaunense* can. 21. Si presbyter crimen capitale commiserit, ab „ officii honore depositus, in monasterium detrudatur, *Hispal.* „ 2. can. 3. *relato* in c. nullus 8. 11. q. 1. Desertorem autem cle- „ ricum cingulo honoris, atque ordinis sui exutum, aliquo „ tempore monasterio relegari conveniet. *Et* c. clerici 4. de „ excess. Prælat. *ibi*, Si clerici fuerint, dejiciantur a clero, „ vel ad agendam pœnitentiam in monasterium detrudantur. „ *Et* c. tuæ, de pœnis.“ Unde recte Cœlestinus III. in præsenti propter gradum sacerdotii jubet monachum clericum homicidium perpetrantem, prius degradari debere a presbyteri ordine, omnique gradu, & tunc in aliquo monasterio Ordinis Cisterciensis eum detrudi; non enim tantum presbyteri, & laici pœnitentiæ peragendæ causa detrudebantur in monasterio, verum & monachi unius monasterii graviter peccantes, in alio monasterio detrudebantur, ut pœnitentiam ibi peragerent. Concil. Altissiod. *can. 26.* Abbas, qui mulierem in „ monasterio suo ingredi permiserit, aut festivitates aliquas „ ibi spectare præceperit, tribus mensibus in alio mona- „ sterio retrudatur, pane & aqua contentus. *Et can. 23.* Ab- „ bas, qui monachum adulteratem, aut peculium habentem, „ aut furtum facientem non emendavit, aut Episcopo, vel „ Archidiacono non intimavit, ad pœnitentiam peragendam „ in alio monasterio detrudatur. Illustrant alia plura de hac „ detrusionis pœna adducentes Gibalinus *de clausuræ regul. disq. 3. par. 2. §. 3.* Lindemb. *in glossar. verbo Monaster.* Pet. Faber *lib. 3. semest. c. 21.* Bosquetus *in notis ad Innoc. lib. 1. ep. 130.* & nos *in c. 1. de regul.*

c *Cisterciensis Ordinis.*) De quo nonnulla notavi *in cap. cum ordinem 5. de rescriptis.*

d *Purgationem.*) Canonicam videlicet, de qua Deo volente plura dabimus *in tit. de purgat. canonic.*

COMMENTARIUM.

2 Confessus traditur, & probatur.

EX hac Clementis decretali sequens communiter deducitur disputanda assertio: „ Reus confessus delictum proprium „ non est interrogandus de sociis, & si eos fateatur, non „ ideo illis imponitur pœna.“ Probant eam textus *in cap. tuæ. ultim. §. liberi, 4. q. 3. c. nemini, §. final. cum sequenti, 15. q. 3. c. 1. & 3. q. 11. c. veniens 10. c. personas 20. de testibus, leg. quoniam 14. Cod. eod. titul. leg. ultim. Cod. de accusat. leg. repeti 16. §. 1. ff. de quæstionib. leg. Seja 28. ff. ad Vellei. leg. 4. C. ubi Imperator*, Paulus *lib. 1. sentent. tit. 12. §. ult.* Carolus *lib. 5. capitul. cap. 161. ibi*: „ Placuit, ut ei, qui „ de se confessus est, super alio non credatur. *Et lib. 7. ca-* „ *pitul. 140. ibi*: Qui de se confessus est, ei super alium cre- „ di non potest.“ Carnot. *ep. 196. & 229. leg. 22. tit. 16. partit. 3.* Illustrant ultra congestos hic a Barbosa, & Garzona, idem Barbosa *in c. veniens, de testib.* Donellus *in d. l. quoniam*, Cujacius *in præsenti*. Ughel. *in meth. juris can. fol. 67.* Corvinus *lib. 3. aphorism. tit. 25.* Pachineus *lib. 3. controv. c. 88.* Hunnius *in encyclop. par. 2. tit. 16.* Anton. Matthæus *de crim. ad tit. de quæstionibus, cap. 3. n. 15.* Hothomanus *in d. leg. quoniam*, C. *hoc tit.* Giphanius *in d. l. ult. Cod. de accus.* D. Joannes Vela *de delictis c. 7. de modo procedendi*, Acunna *in c. si quis, 79. distinct.*

3 Traditur dubitandi ratio.

Sed adversus hanc assertionem pro dubitandi ratione ita insurgo. In omni negotio, sive civili, sive criminali, illi potiffimum sunt interrogandi, qui rem de qua agitur, & ambigitur, melius scire possint, *c. super prudentia 1. 14. q. 1.* hi potiffimam assumendi sunt, qui eadem negotia tractaverint, *c. 3. de testib.* ibi: *Seu alios, quos de causa scire aliquid senserit.* Et *c. veniens 38. de testibus.* Sed melius socius criminis de se crimen confessus socios cognoscere valet quam illi, qui delicto non interfuerunt. Igitur socii criminis potius quam alii de socii interrogandi sunt. Augetur hæc difficultas primo ex eo, nam omnia crimina difficilis probationis, & quæ juxta naturam suam, & a communiter accidentibus per idoneos testes probari non possunt, per inhabiles probantur, *l. consensu, §. servis, Cod. de repud. cap. tertio loco, de prob.* Alexander *consil. 64. num. 5.* Alciatus *de præsump. par. 2. præsump. 47. in fine*. Igitur etsi non per alios crimen probari possit, saltem per socios probari valet. Augetur secundo hæc difficultas ex pluribus juris utriusque locis, in quibus docetur reos criminis de se confessos, de sociis esse interrogandos, ut *in c. si quis Papa 2. 79. dist. c. in primis 2. q. 1. c. 1. hoc titul. in 6. leg. provinciarum, Cod. de feriis, leg. 1. de falsa moneta. leg. ultim. Cod. ad leg. Jul. Majest. leg. qui ultimo 29. de pœnis, leg. prius 17. Digest. ad Syllan. leg. 1. §. cum qui latrones, Digest. de quæst. leg. ultim. Cod. de maleficiis. leg. Divus, Digest. de custod. reor.* Igitur verum indistincte non est, socium criminis super aliis sociis interrogandum non esse.

4 Confeſſus quis dicatur.
Hac difficultate ita fulcita non obſtante, vera eſt præſens deciſio, ad cujus expoſitionem primo ſciendum eſt, confeſſum dici quaſi ſimul faſſum, hoc eſt alio præſente de ſeipſo aliquid prodentem, ut probat Felinus *in c. ſi cautio, de fide inſtrum.* Uſurpatur autem confeſſionis vox triplici modo in jure noſtro: primo proprie pro manifeſtatione proprii actus: ſecundo minus proprie pro jactantia; tertio minus improprie pro cautione. Primo modo accipitur in præſenti, & in titulis Digeſtorum & Codicis *de Confeſſis, in c. 1. & ult. 15. q. 5. c. ult. de ætat. & qualit. c. dilectus, de tempor. ordin.* Secundo modo ſumitur *in c. ſit grave, de exceſſ. Prælat.* junctis traditis per Abbatem *ibi*, & Sarmientum *lib. 1. ſelect. cap. ... n. 10.* Tertio modo accipitur *in l. ſi Patronus 20. §. de illo, ff. de don.* probat Cujacius *in novel. 1. Juſtin. pag. 6.* Definitur confeſſio ita, ut ſit manifeſtatio proprii facti, dicti, aut voluntatis, alio præſente facta. Ponitur manifeſtatio in ea definitione loco generis, comprehendens teſtimonium, accuſationem, maledictum, ſeu aliam quamvis denunciationem de alio factam. Cetera verba apponuntur loco differentiæ. Dividitur etiam confeſſio in ſacramentalem, judicialem, & extrajudicialem. De ſacramentali agitur *in cap. 2. de offic. ordin. cap. omnis, de pœnit. & remiſſ.* De judiciali vero, & extrajudiciali in præſenti ſermonem inſtituimus. Et confeſſio judicialis dicitur manifeſtatio proprii actus coram judice competenti facta; quærunt tamen Interpretes, an confeſſio neceſſario fieri debeat coram judice pro tribunali ſedente, vel coram eo ubicumque adſit? Et neceſſario fieri debere coram judice pro tribunali ſedente, docent Hippolytus *in rubric. de probat. num. 192.* Rod. Suarez *ad leg. poſt rem, notab. 13. num. 1. de re judic.* Aviles *in capitul. Prætor. c. 10. num. 22.* Moventur ex eo, quia confeſſionem judicialem eam dicunt Doctores, quæ in jure fit, *l. 1. cum ſeq. ff. hoc titul. leg. unic. Cod. eod.* jus autem ibidem dicitur locus, in quo judicandi gratia Magiſtratus ſedet, *l. penult. §. alia, ff. de juſtitia & jure, l. voluit, §. 1. ff. de interrogat. in jure.* Cum igitur confeſſio judicialis appelletur illa, quæ in jure fit, videtur dicendum cum communi ſententia, illam tantum eſſe confeſſionem judicialem, quæ in jure fit. Citantur etiam pro communi ſententia textus *in l. cum ſententiam, Cod. de ſent. inter leg. cap. 1. de re judic. lib. 6.* Contrarium tamen, imo confeſſionem factam apud judicem in quovis loco, judicialem eſſe, probant Gloſſa, & communiter repetentes *in leg. unic. Cod. hoc tit.* admiſitque jus noſtrum Hiſpanum *in leg. 5. tit. 21. lib. 4. recopil.* Facit etiam pro ea ſententia Ulpianus *in d. l. voluit, §. 1.* Ubi Conſultus exponendo verba illa edicti, *Interrogationes in jure*, docent interrogatum in jure videri eum, qui a judice fuerit interrogatus quovis loco, ubi judicandi caſus adfuerit, ſive domi, ſive in itinere. Igitur ſimiliter *in l. 1. ff. hoc titul.* & aliis ſupra expenſis, verba *in jure*, accipienda ſunt pro quovis loco, ubi prætor de ea cauſa cognoverit, circa quam confeſſio fit. Facit tandem pro hac ſententia, quod in cauſis ſummariis, in quibus juris ordo non ſervatur, juxta caput *ad noſtram, de jurejur. Clement. 2. de judic.* non requiritur ut judex pro tribunali ejus dicat, *l. ſi defenſor, §. 1. ff. de interrogat. action.* Quis autem dixit in his cauſis confeſſionem judicialem non dari? Igitur quia ad confeſſionem judicialem non deſideratur, ut coram judice pro tribunali ſedente fiat. Nec contrariæ ſententiæ favet textus *in d. l. pen. §. ult. ff. de juſt. & jure*: nam quod in textu aſſeritur, videlicet jus recte appellari locum, in quo Prætor ſalva Majeſtate Imperii, & ſalvo more majorum, jus dicere conſtituit, ſignificat jus quaſi per antonomaſiam dici locum conſueti tribunalis; non tamen negatur quemvis alium locum, in quo jus dixerit, ſic appellari. Nec etiam favet contrariæ ſententiæ textus *in d. leg. cum ſententiam*; potius enim oppoſitum probat, quia verbum *publice*, ibidem non ſignificat tribunal majorum, ſed locum a ſecreto diſtinctum, & diverſum; hoc eſt ubi palam judex judicaverit, & qui omnibus patet, ut conſtat ex verbis ſequentibus, ibi: *Sed in ſecreto loco, officio ſuo non præſente*, hoc eſt, abſque miniſtris, & officialibus judicio neceſſariis: ſed ſi confeſſio fiat coram judice incompetenti, etiam pro tribunali ſedente, nec ut extrajudicialis valet, ut late reſolvunt Balboa, Vega, Garanna, & Fermoſinus *in c. at ſi clerici, de judiciis.* Confeſſio extrajudicialis dicitur manifeſtatio proprii actus extra judicium alio præſente facta, de qua agitur *in c. per tuas, de probat. c. ult. de ſucceſſ. ab int. leg. quæro, §. fin. ff. de ædil. edict. l. Publia, §. ult. ff. depoſiti, l. 5. ff. ad legem Jul. de adult. l. generaliter, C. de non numer. pecun.*

5 Traditur ratio decidendi.
Etiam ſciendum eſt, tribus modis contingere poſſe, ut de ſe confeſſus, interrogetur de aliis, ſcilicet per tormenta ad eruendam veritatem, *l. prius, ff. ad Syllan.* vel ſine tormentis; ut faciat ſaltem indicium ad inquirendum, ut *in l. ult. C. de accuſat. c. 3.* ubi Gloſſa, *de teſtibus*, vel tamquam teſtis, ut faciat aliquam probationem, *ex l. quoniam, C. de teſtibus, cap. 1. & 3. q. 3.* neutro ex his modis poteſt de ſe confeſſus de aliis interrogari. Nec intereſt, quod confeſſus ſit probæ vitæ, vel infamia notatus reperiatur. Nec etiam refert, quod ſimpliciter illud fateatur, vel excuſatione adjecta; quia nullo ex his caſibus de ſe confeſſo ſuper ſociis creditur, ut in præſenti docetur. Cujus deciſionis rationes variæ a Doctoribus afferuntur: aliqui affirmant, eum non audiri contra ſocium; quia utriuſque cauſa eadem cenſetur, & de proprio crimine quodammodo teſtis videtur, & ita repellendus eſt, *leg. omnibus, C. de teſtibus*: unde & in cauſis civilibus ſocium in cauſa ſocii, nec ut teſtem admitti docet Menochius *caſu 474. n. 2.* Quam rationem adducunt Doctores *in d. leg. in omnibus, Cod. de teſtibus*: ſed non videtur omnino adæquata, quia in criminibus diverſa eſt cauſa, ita ut adverſus unumquemque propria debeat formari inquiſitio, & ſeparata ſententia terminari. Cum igitur diverſa cauſa utriuſque ſit, non videtur intereſſe aliquod ad unum pertinere. Nec quod dicitur teſtimonio ſocii in cauſis civilibus inhibendo, quidquam movet; illud enim perpetuum non eſt, ſed tunc tantum procedit, cum de re communi agitur, & cauſa defenſionis utriuſque ſocii eadem eſt; quia tunc de commodo, & intereſſe teſtis tractatur; ſi vero ſit diverſa utriuſque ſocii defenſio, aut de alia re contendatur, de qua inter ipſos ſocietas non ſit, recte ſocius in cauſam ſocii teſtimonium dicit, ut docet Menochius *ubi ſupra.* Alii arbitrantur, ſocium criminis non poſſe contra ſocium interrogari, quia crimen confeſſus infamis remanet. Ancharanus *conſil. 185.* infames autem teſtimonium dicere nequeunt, *cap. 1. de except. cap. teſtimonium 54. de teſtibus, c. nulli 3. qu. 4. c. conſtitutus 3. qu. 5. c. qui crimen 6. q. 1. l. 3. §. lege, ff. de teſtibus*, Oſualdus *lib. 25. Donelli, c. 9.* Farinac. *de teſtibus q. 56.* Quam rationem tradiderunt Menochius *de arbitr. centur. 5. caſu 48. a n. 18.* Maſcardus *de probat. concl. 1317.* Sed nec hæc ratio defendi poteſt, quia prohibitio hujus textus generalis eſt, & habet locum in quocumque confitente crimen; infamia vero non incurritur ex quocumque crimine, ſed tantum ex publico; *l. infame, ff. de public. judic.* Jul. Clarus *q. 72.* Nec magis placet ratio Peguerææ *deciſ. 5. n. 1.* qui docet, propterea reum confeſſum non poſſe interrogari de aliis, quia non licet occulta alterius crimina detegere, & ejus famam prodere; nam hoc principium æqualiter procedit in confeſſis crimen de ſe, ac in negantibus; quia neuter ex eis debet detegere alterius delictum occultum.

6 Adducitur vera ratio.
His ergo omiſſis vera ratio hujus deciſionis redditur a Paulo *lib. 1. ſentent. tit. 12.* & firmatur *in leg. deferre, §. 1. ff. de jure fiſci*; ne videlicet alienam ſalutem in dubium deducat, qui de ſua deſperavit. Facit etiam quod ait Conſultus *in l. ultim. §. ſi autem, ff. de bonis eorum*: Qui ſibi non pepercit, multo minus aliis parcet. Quod firmat Quintilianus *declamat. 292.* his verbis: *Nec credibile eſt, eum peperciſſe hoſpiti, qui ſibi non pepercit.* Accedit, nam ſocius criminis criminoſus eſt, ſed criminoſis prohibetur teſtimonium dicere, *cap. ſuper eo 13. d. cap. teſtimonium, de teſtibus*; præcipue quia qui ſimili morbo laborat, affectionem cenſetur habere ad cauſam ſocii, ut peccatum proprium minus culpabile habeatur. Quare qui ſimilem cauſam habent, ſolent repelli a teſtimonio, *c. per tuas 20. de teſtibus*: ſicut & judices eſſe nequeunt ſimilem cauſam habentes, *c. cauſam 18. de judic.* Nec inſtabis ſaltem permittendum eſſe inquirere, & interrogare de ſe crimen confeſſos ad inquiſitionem, cum interſit Reipublicæ, ne delicta maneant impunita, *l. locatio, §. quo illicite, ff. de publ. jud.* nam ut judex ad inquiſitionem ſpecialiter procedat, neceſſarium eſt, quod rei diffamatio procedat, *c. veniens 15. de accuſat.* teſtimonium autem ſocii, ſi alia non præcedat indicia, quorum æſtimatio arbitrio judicis relinquitur, ex traditis per Farinac. *de indiciis quæſt. 73.* ad inquiſitionem idoneum non cenſetur, juxta Menochium *ubi ſupra*: quibus recte motus Clemens in præſenti affirmat, de ſe confeſſo fidem non eſſe adhibendam, nec interrogandum ſuper aliis ſociis, exceptis aliquibus criminibus a jure expreſſis.

7 Exceptiones præſentis regulæ.
Solent in certis criminibus de ſe confeſſi interrogari de ſociis, ut ait Gajus *in l. qui ultimo, Dig. de pœnis*, in quibus id permiſſum eſt, vel ob ſcelerum immanitatem, ne ex defectu probationis remaneant impunita; vel quia non ſolent ſine aliorum ſociorum auxilio patrari, veluti in crimine læſæ Majeſtatis divinæ, *cap. in fidei, de hæreticis in 6. cap. litteras, de præſumpt.* Concil. Brachar. 1. *can. 12.* plura congerunt Cenedo *collect. 23. ad ſextum*, Acunna *in cap. ſi quis 2. 79. diſtinct.* vel humanæ, *cap. nemini 15. quæſt. 3.* ut in præſenti textu docetur, ſeu conjurationis, *cap. final. de teſtib. cogend.* vel falſæ monetæ, *leg. 1. in princip. Cod. de falſa monet.* in crimine ſacrilegii, *cap. in primis 2. quæſt. 1. cap. quæ autem 14. quæſt. 4.* in maleficio, *l. final. Cod. de malefic.* in viarum graſſatoribus, *l. Provinciarum, Cod. de feriis, leg. Divus, Dig. de accuſat.* in aſſaſſinio, *leg. prius, Dig. ad Syllan.* denique in cauſis difficilis probationis, cum adſunt indicia, quod plures delictum perpetrarunt. Farinac. *ubi ſupra, n. 107.* in aliis vero criminibus propter confeſſionem ſocii in eodem delicto non eſt imponenda aliqua pœna, niſi ipſe reus alias laboret aliqua infamia; tunc enim indicenda eſt illi purgatio canonica, juxta textum expreſſum *in c. veniens 10. de teſtibus*: hodie tamen conſuetudine introductum eſt in pleriſque regionibus, ut de ſe confeſſi, de ſociis interrogentur. ut teſtatur Grandinus *in praxi crimin. tit. de quæſtionibus, num. 16.* Pariſius *in tract. de ſyndicatu, n. 4.* Jul. Clarus *in praxi, q. 21.*

8 Reſpondetur dubitandi rationi.
Nec obſtat difficultas ſupra pro dubitandi ratione expenſa; nam procedit, quando teſtes ſunt idonei, & omni exceptione majores; ſed ſocius criminis contra ſocium non eſt idoneus, ut ſupra retuli; unde quamvis conſcius rei, vel delicti, non debet de eo interrogari. Nec augmentum difficultatis adverſatur, deductum *ex d. l. ult. C. de malefic.* cum aliis. Pro quarum interpretatione jampridem placuit nonnullis doctis viris, præcipue Hothomano *in l. quoniam, C. de teſtibus*, Giphanio *in l. ult. C. de accuſat.* diſtinguendum eſſe inter reum de ſe ultro confeſſum, & eum, qui convictus, non confeſſus eſt; confeſſus ultro non eſt interrogandus in ſocios, quia timendum, ne tam facile alios oneret, quam facile de ſe confeſſus eſt: convictus in conſcios interrogari poteſt, quia credimus non

faci-

facile innocentes condemnaturum; qui nocens quidem confiteri noluit. Eos ſequitur Ant. Matthæus *ad titul. de quæſtion.* Sed hæc diſtinctio juxta ſupra tradita, & generalem præſentis textus deciſionem, defendi non poteſt: quare verius dicendum eſt ex ſupra traditis, *in d. l. ultim. l. provinciarum, l. 1. C. de falſa monet.* proponi crimina illa, quæ ſupra enumeravimus, in quibus ob eorum immanitatem, aut difficilem probationem ſocius de ſe confeſſus interrogatur contra ſocium. Nec etiam obſtat textus *in l. qui ultimo, ff. de pœnis*, in illis verbis: *Sæpe etiam ideo ſervari ſolent poſt damnationem, ut ex his in alios quæſtio habeatur.* Nam ea verba referenda ſunt ad caſus in jure expreſſos, in quibus reus de ſe confeſſus interrogatur contra ſocium, ut poſt Gloſſam ibi docet Fachineus *lib. 9. controv. c. 88.* Nec etiam obſtat textus *in d. c. ſi Papa 2. c. 1. hoc titul. in 6.* Nam præſens deciſio non procedit in crimine ſimoniæ, in quo ſocius, & particeps criminis interrogatur contra ſocium, & illi fides adhibetur, ut docent Menochius *de arbitr. caſu 474. n. 13.* Acunna *in d. c. ſi quis Papa*; quia ſimonia eſt de criminibus, quæ occulte perpetrari ſolent, & ſic leviores probationes in eo admittuntur, *c. per tuas, de ſimon.* niſi ſocius criminis ſit etiam muneris, quia tunc non admittitur in teſtem contra ſocium ſuper crimine ſimoniæ, aut confidentiæ, ut probat textus *in d. c. 1. de teſtib. lib. 6.* & docent Maſchardus *de prob. concl. 1311. n. 16.* Flaminius *de reſign. lib. 14. q. 28.* & *de confid. q. 66. n. 22.* quo caſu accipiendus eſt textus *in c. veniens 10. de teſtibus*; quem ita de ſocio criminis, & muneris accipiunt Myſing. *ibi*, Spino *de teſtam. gloſſ. 7. n. 26.* Nec etiam obſtat textus *in d. l. prius 17. ff. ad Syllan.* qui procedit in delictis a ſervis, qui torquentur, & interrogantur in ſocios, ut delicta contra dominum commiſſa vindicentur, perpetratis, *leg. fin. ff. ad exhib. l. 1. §. ſi quis ultro, ff. de quæſtion. l. quicumque, §. finali, ff. de V. S.*

9 Exponitur Conc. Salegunſt.
Sed ſupra traditis adverſatur textus *in can. 14. Concil. Salegunſt.* in illis verbis: „ Statuit quoque ſancta Synodus, ſi duo de adulterio accuſati fuerint, & ambo negaverint, & orant ſibi concedi, ut alterum pro illorum utroque divino purget judicio, ſi unum in hoc deciderit, ut ambo rei habeantur. " Refert Burchardus *in fine ſui Decreti.* Ex quibus verbis apparet, ex perſona unius rei, qui propter defectum in purgatione pro confeſſo habetur, alium condemnari. Igitur quia ſocio de ſe confeſſo contra ſocium fides adhibetur. Pro cujus difficultatis ſolutione dicendum eſt, canonem illum procedere in adulterio, quod neceſſario in duos perpetratur; unde deficiente uno in purgatione, etiam alter condemnari debebat, præcipue quia in eo canone ambo conſenſerant, ut uni pro utroque injungeretur purgatio; & ſic deficiente uno in purgatione, utrique pœna imponitur.

10 Exponitur c. quoniam 3. de teſtib.
Secundo adverſatur textus in *cap. quoniam, 3. de teſtib.* ubi mulieres ſociæ criminis admittuntur ad teſtimonium dicendum contra clericos ſocios in eodem delicto. Igitur de ſe crimen confeſſo fides adhibetur contra ſocium. Cui difficultati ut aliqui ſatisfaciant, affirmant mulieres in ejus textus ſpecie fuiſſe emendatas, & ideo teſtimonium dicere potuiſſe contra Clericos, juxta textum *in cap. per tuas 32. de ſimonia.* Quæ ſolutio facile convincitur, ſiquidem non conſtat ex textu, mulieres emendatas fuiſſe: quare omiſſa ea ſolutione, & alia adducta ab Innocentio *ibi*, qui litteram textus valde reſtrinxit, dicendum eſt, in ea ſpecie mulierum teſtimonium admitti, non tamen illis credi, aut fidem adhiberi, ut jam docuit Cujacius *in eo textu.*

11 Intelligitur c. præterea 12. de ſponſ.
Tertio adverſatur textus *in c. præterea 12. de ſponſ.* ex quo conſtat, ad impediendum matrimonium, quando impedimentum ortum eſt ex propria turpitudine, ſufficere teſtimonium alterius ſocii de propria turpitudine deponentis. Igitur quia crimen confeſſo contra ſocium fides adhibetur. Pro cujus textus interpretatione dicendum eſt, matrimonium inhiberi in eo textu, non ſolum propter teſtimonium unius ſocii in turpitudine; verum, ut notavit Alexander, quia quominus cognatus ille rem palam proponeret, & teſtibus probaret, obſtitit ei potentia mulieris: quare non ille ſolus novit impedimentum, & ita ne inceſtus periculum daretur, recte ab Alexandro prohibetur, ne matrimonium in ea ſpecie contrahatur; docuit Cujacius *in eo textu*, quem ſequitur Baſilius *de matrim. lib. 5. cap. 35.*

C A P U T I I.

a Innocentius III. *Canonicis de Bethlehemitan.*

CUM ſuper electione Bethlehem. Eccleſiæ inter R. & P. quæſtio verteretur. *Et infra*: Quoniam Vv. Canonicus Bethlehem, fuit *b* in jure confeſſus, quod pro præſtando alterius electionis conſenſu quingentorum Saracenorum obligationem receperat, & *c* mediator extitit ſimoniacæ pravitatis; Nos (quoniam vitium hujuſmodi perſequi volumus, ut debemus) ipſum per definitivam ſententiam duximus ab omni beneficio, & officio Eccleſiaſtico deponendum.

N O T Æ.

1 a *Innocentius III.*) Epigraphen hujus textus jam expoſui *in cap. cum ſuper, de cauſa poſſeſſ.* ubi extat alia pars hujus textus.

b *In jure confeſſus.*) Quoties confeſſus pro judicato habetur, ſemper adjicitur, quod in jure confeſſus ſit, *leg. 1. §. qui ſi in lite, ff. ſi quid in fraud. patroni, leg. 1. §. largius, ff. de ſucceſſ. edict. l. 4. C. de repud. vel abſtin.* Confeſſus enim dicitur quis, ut ſtatim condemnari poſſit, quando confeſſus eſt coram ſuo judice ſponte, & in judicio, *c. nos in quemquam 2. q. 1. c. at ſi clerici, de judic. c. penult. de celebrat. Miſſar. l. ſi confeſſus, ff. de cuſtod. reor. leg. proinde 25. §. final. ff. ad leg. Aquil. leg. ſervos 8. Cod. de Epiſc.* junctis traditis a Gomezio *var. lib. 3. de delictis, c. 12. n. 3.* Farinacio *in praxi, titul. de reo confeſſo, q. 81.* Deciano *tract. crimin.* & aliis relatis a Vega, Balboa, & Garanna *in d. c. at ſi clerici*; quia ſicut ſententia lata ab alieno judice non valet, *l. 1. C. ſi a non competente, l. non valet 4. C. ad leg. Flaviam, de plag. c. P. & G. de offic. deleg. c. nullus 3. de parochiis, c. quod autem 4. de pœnitentiis*, ita & confeſſio coram eo facta vires non obtinet. „ Nec contrarium probat textus *in c. multi, 18. 2. q. 1.* in illis verbis: „ Niſi aut ſponte confeſſo, aut in aliquo, ſive ſæculari, ſive Eccleſiaſtico judicio nominatim convicto. " Ex quibus aperte conſtat, puniri apud judicem Eccleſiaſticum eum, qui coram ſæculari delictum confeſſus fuit. Nam reſpondendum eſt, verba illa referenda eſſe ſingula ſingulis, ita ut confeſſus coram ſæculari judice ab ipſo puniatur; confeſſus vero in judicio Eccleſiaſtico, ab Eccleſiaſtico, ut docent *in dict. c. at ſi clerici*; Balboa *num. 13.* Mantica *n. 24.* Vega *n. 37.* qui etiam exponunt textum *in cap. 1. 23. q. 5.*

2 c *Mediator extitit.*) Vel quantitatem promiſſam, ſeu ejus obligationem ſibi acquirendo, ut ſuffragium præſtaret; vel ut alii volunt, ut Regi daret pro aſſenſu in electione præſtando) quibus in caſibus notum eſt, ſimoniam committi. Obligatio autem fuit quingentorum Saracenorum, quod genus pecuniæ tunc Syriæ in uſu erat, ut notavit Cujacius *in præſenti.* Unde cum Canonicus pro re ſpirituali pretium reciperet, ſimoniæ crimen perpetravit, juxta textus *in cap. 1. 2. & 3. cap. ſi quis objecerit, c. Salvator 1. q. 1. cap. ex multis, c. fin. 1. q. 3.* docent late Suarez *1. tom. de relig. tract. 3. de ſimon. lib. 4. c. 57.* Garcia *de benef. 8. part. c. 1. n. 123.* Gibalin. *de ſimon. q. 16. per tot.* Genus nummorum Saracenorum explicat Alteſerra *hic.*

3 d *Vitium hujuſmodi.*) Quod diverſis nominibus ſacri canones horroris, & deteſtationis cauſa appellarunt: lepram, *in cap. cum ordinarent, de ſimon.* labem, *in c. ſicut, c. tanta eod. tit.* peculiare flagitium, *in cap. 1. 1. q. 3.* rabiem, *in cap. 3. de ſimon.* horribile crimen, *in c. in Eccleſia, eod. tit.* hæreſim, *in c. quotiens, eod. titul.* idololatriam, *in cap. cito turpem, 1. q. 1.* homicidio ſimile, *in c. eos, eodem cauſa & quæſtione.* Plura de ejus pœnis cumulabimus, Deo volente *in tit. de ſimon.*

COMMENTARIUM.

4 Traditur Concluſio.
COmmuniter ex hoc textu ſequens deducitur diſputanda aſſertio: „ Si quis confitetur crimen in judicio incidenter, & ſequatur inquiſitio, poteſt ordinaria pœna puniri. " Probant eam textus *in c. fin. hoc tit. c. per inquiſitionem, de elect. c. penult. de celebr. Miſſar. c. veſtras, c. fin. de cohabit. cleric. c. cum olim, in fin. de V. S. c. fin. de reſtit. ſpol. c. 1. de except. l. 2. §. ſi publico, ff. ad l. Jul. de adult. l. 1. C. hoc tit. l. ſi confeſſus, ff. de cuſtod. reor.* illuſtrant ultra congeſtos in præſenti a Barb. *in collect. & in ſelect.* Angujanus *lib. 2. de legibus, c. 6.* Donellus *lib. 3. tit. de fide inſtrum.* Balboa *in c. 1. de ordin. cognit. n. 70.* Faber *de error. decade 67. error. 8.* Alteſerra *hic.*

5 Traditur dubitandi ratio.
Hæc tamen aſſertio difficilis redditur ſequentibus difficultatibus. Prima naſcitur ex eo; nam ſine legitimo accuſatore nemo debet pœna ordinaria puniri, *cap. de manifeſta*, ubi Gloſſa, *12. q. 1. cap. unic. ut Eccleſ. benefic. cap. 1. de accuſat. c. forus, de V. S.* nam judex debet juxta formam libelli in judicium propoſiti ſententiam proferre, non ſolum in cauſis civilibus, *leg. ut fundus, ff. communi divid.* ſed etiam in criminalibus, *c. qualiter, el 2. de accuſat. cap. licet, de ſimon.* Sed ubi crimen incidenter detegitur, ut in præſenti ſpecie, nulla intervenit accuſatio. Igitur pœna ordinaria injungi non debet; in præſenti enim caſu civiliter agebatur ad nullitatem electionis, ut retuli *in cap. cum ſuper, de cauſa poſſeſſ.* ſi imponeretur pęna juxta Innocentii deciſionem, ultra intentionem actoris ſequeretur condemnatio, contra legem *non omnis 19. ff. de rebus credit. cap. final. de jurejur. in 6.* Augetur hæc difficultas primo ex eo, nam cum proceditur extraordinario modo, videlicet per inquiſitionem, non pęna ordinaria, ſed extraordinaria imponenda eſt, ut pluribus relatis docet Barboſa *in ſelect. ad hunc text. n. 4.* igitur etiam ſecuta inquiſitione in præſenti ſpecie non erat pęna ordinaria irroganda. Secundo augetur ex eo, quia cum quis confeſſus eſt crimen aliquod, non vero detectus, & convictus, mitius punitur, nec pęna ordinaria afficitur, *cap. final.* & ibi Gloſſa, *de furtis, c. inter, §. ſane, de tranſlat. Epiſc. c. ultimo, in princ. 82. diſt. c. ſi quis crimen, 1. q. 7. cap. in primis, verſ. Si autem, 2. q. 1. c. non dicatis, 11. q. 1. c. qui admiſit, c. ſi quis*

 pres-

presbyter, 15. *q.* 8. *c. facilius*, *in princip. de pœnit. distinct.* 1. *leg.* 1. *Cod. ne tutor, vel curator, authent. sed novo jure, Cod. de pœnis jud.* Illustrant Symancas *de catholicis cap.* 55. *num.* 6. Tiraq. *de pœnis*, *causa* 30. quin imo confitenti, seque ipsum deferenti interdum parcitur, *Proverb. cap.* 28. ibi: *Qui confessus fuerit scelera sua, misericordiam consequetur*; & *l. edicto*, *in princ. ff. de iure fisci*; *l. in eos*, *ff. de custodia reor.* Unde Domitianus, alioquia crudelis, professis delictum pœnam mitigabat, ut refert Svetonius *in ejus vita*, *c.* 8. & legem fuisse apud Athenienses, ut deregenti seipsum impunitas concederetur, refert Plutarchus *in Alcibiade*. Igitur Canonicus in præsenti specie, qui sponte delictum confessus fuit, pœna ordinaria plectendus non erat.

6 Traditur ratio decidendi.

Adhuc tamen defendenda est præsens Innocentii decisio, cujus vera ratio, suppositis quæ de confessione in jure facta adduximus *in c. at si clerici* 4. *de judiciis*, ex eo provenit nam cum confessus in jure habeatur pro convicto, proprioque ore se condemnet, adeo ut nisi in eo condemnando nullæ sint partes judicis, *l. proinde*, *ff. ad leg. Aquil. c. præterea*, *el* 2. *de transact.* confessus enim proprio ore damnatur, juxta illud Lucæ *c.* 19. *De ore tuo te judico*. Et *c. nunc autem*, 20. *dist.* ibi: *Ore tuo condemnaberis*. Et *c. uxor*, 17. *q.* 4. Seneca *lib.* 8. *controv. c.* 1. Ovidius *lib.* 10. *Metamorph.*

Et si qua putetis numina confessis
Metui, nec tristo recursu supplicium.

Et delicta quocumque modo claruerint, plectenda sint, *c. ecce*, 24. *q.* 3. probavi *in dict. cap. ac si clerici*, præcipue simoniæ crimen, quod valde exosum est in jure, ideoque tam variis pœnis vindicatur; ideo Innocentius in præsenti Canonicum simoniæ crimen confessum officio, & beneficio privavit, quæ est propria, peculiarisque pœna clerici simoniaci, *cap. per tuas*, cum aliis, *de simon.* Accedit peculiaris ratio hujus delicti, quam assignabimus *in cap. inquisitioni*, *de accusationibus*.

7 Respondetur difficultatibus.

Nec obstat prior difficultas supra adducta, pro cujus solutione Glossa *in præsenti*, & *in c.* 1. *de except.* discrimen constituit inter eum casum, in quo crimen incidenter in judicio confessum attingit negotium principale, in eoque involvitur: & inter eum, in quo illud non attingit. Primo casu affirmant, pœnam ordinariam imponi posse, etiamsi incidenter paruerit; quia ut accessorium, seu annexum videtur in eodem judicio deductum, unde ab eodem judice puniri debet; quia de connexis, & accessoriis, idem judicium est, *c. translate*, *de constit. c. quanto*, *de jud. l. qua religiosi*, *ff. de R. V.* expendunt quæ pro sententia textus *in c.* 1. *de except.* in illis verbis: „ Sufficit ergo, si a perhibendo testimonio repellantur, præsertim ubi crimen, quod eis objicitur causam, de qua agitur, contingere non videtur. " Igitur si contingat, pœna ordinaria imponi potest, ut *in c. per inquisitionem* 16. *de elect.* ubi testis, ex cujus confessione apparuit, eum scienter indignum elegisse, suspenditur ab officio. Adducunt etiam textum *in l.* 2. *§. si publico*, *ff. ad l. Jul. de adul.* ubi mulier de adulterio a marito accusata, illi opposuit exceptionem lenocinii, & maritus ut leno pœna ordinaria afficitur. Igitur quia si crimen incidenter detectum attingat negotium principale, pœna ordinaria vindicari valet. Unde cum in præsenti specie crimen simoniæ contingeret negotium principale, recte potuit Canonicus Bethlehemitanus pœna ordinaria plecti. Communem hanc sententiam sequuntur Gregorius Lopez *in l. fin. glos. fen. tit.* 1. *partit.* 7. Angujanus *de legib. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 22. Sed eam refellit Barbosa 6. *tom. in præsenti*, *n.* 9. Nec distinctio illa adaptari poterat præsenti decisioni, cum in ejus specie simoniæ crimen non contingeret negotium principale, quod circa electionem versebatur, *c. cum super*, *de causa possess.* imo per inferioris sententiam decisum fuerat; unde cum confessio Canonici facta fuisset de crimine simoniæ in secunda instantia coram Pontifice, credi non potest, tale crimen, ut annexum, seu accessorium, comprehensum fuisse in principali causa. Omissa igitur hac interpretatione, placet prima Glossæ sententia, quam sequitur Barbosa *hic*, dum affirmat, Innocentium III. instituisse judicium per viam inquisitionis contra ipsum Canonicum ad vindictam delicti simoniæ, & cum constasset illum simoniacæ pravitatis reum reperiri, officio, & beneficio eum privavit: unde non tantum ex confessione incidenter facta in judicio, verum, & formato processu per viam inquisitionis, damnatus fuit pœna ordinaria; nec ob confessionem in judicio factam, aut extraordinarium procedendi modum mitior pœna imposita fuit, propter gravitatem sceleris simoniæ, ob cujus odium plura in jure admittuntur, quæ in aliis delictis rejiciuntur, ut de socio interrogando in caput socii jam notavi præcedenti commentario. Nec verum est, judicem teneri minuere semper ordinariam pœnam, quoties extra ordinem de causa cognoscit; sed posse, si illi expedire visum fuerit, ordinariam delicti pœnam infligere, perpensis delicti & personarum circumstantiis, ut fuse pro hujus textus expositione tradit Angujanus *lib.* 2. *de legib. c.* 6. *n.* 21. Et simoniaco per inquisitionem detecto imponendam esse pœnam ordinariam, constat *ex c. inquisitionis*, *de accusat.* ubi dicemus.

8 Exponitur cap. 1. de except.

Nec pro communi distinctione, quam supra retulimus, facit textus *in c.* 1. *de except.* in verbis superiori numero expensis; nam verba illa, *præsertim*, *ubi crimen*, non sunt accipienda pro tantum, ut in aliis juris testimoniis, ut *in c. inter alia*, *de sentent. excom. cap. illud*, 12. *dist. l.* 2. *§. illud*, *ff. de hered. vend. leg. fin. §. fin. Cod. de testam. manumiss.* sanctis traditis a Petro Gregorio *lib.* 41. *Syntagm. c.* 5. *n.* 6. Barbosa *in dict. verbo Præsertim*: sed dictio illa, *præsertim*, in eo textu importat, & exprimit casum minus dubitabilem, nec excludit casum majoris dubitationis, sicut dictio *maximo*, quæ innuit, idem procedere in casu contrario, *c. ex litteris*, *de homicidio*, *c. continebatur*, *de desponf. impub. c. cum contumacia*, *de hæreticis in* 6. Unde verba illa, *præsertim ubi crimen*, &c. indicant, in ea specie idem procedere, quando crimen contingeret causam de qua agebatur. Facit lex *Lucius* 21. *ff. de his qui notant. infam.*

Nec assertoribus prædictæ distinctionis favet textus *in d. c. per inquisitionem*, *de elect.* pro cujus interpretatione Panormit. *ibi*, *a n.* 11. affirmavit, Cancellarium in ea specie fuisse suspensum a Præpositura, non tam vi suæ confessionis, quam propter infamiam, quæ ex illa oriebatur, quia propter infamiam juris, vel facti non solum repellitur quis a beneficio obtinendo, *cap. omnipotens*, *de accusat. cap. inter*, *de except. Prel. cap. tantis*, 81. *dist.* Covarr. *lib.* 2. *var. c.* 8. *n.* 4. verum etiam obtento privatur. Alii etiam aliter textum illum acceperunt, quorum solutionibus omissis dicendum est, Cancellarium in eo textu non fuisse confessum delictum incidenter, in judicio, sed principaliter, formata inquisitione, quæ in eo textu commissa erat, tam in capite, quam in membris: & ita ex confessione propria Cancellarius fuit Præpositura suspensus, non autem depositus fuit, cum non confiteretur se fuisse simoniacum, alias locum haberet dispositionis pœna, ex præsenti textu, & *c. insinuatum*, *c. sicut*, *de simonia*, *c. inquisitionis*, *de accusat.* docet Suar. *t.* 1. *de relig. lib.* 4. *c.* 58. Sed tantum confessus fuit, se scienter indignum elegisse; quo casu pœna ordinaria est suspensio, *c. cum in cunctis* 7. §. *clerici*, *c. innotuit*, *de electione*, *cap. perpetuo*, *c. si compromissarius*, *eod. tit. lib.* 6. junctis per me adductis *in d.* §. *clerici*.

9 Exponitur c. per inquisitionem de elect.

Tandem nec probatur prædicta communis distinctio *ex d. l.* 2. §. *si publico*, *ff. ad leg. Jul. de adult.* pro cujus interpretatione plura adduxerunt Bartolus *ibi*, P. Barbosa *in l. viro atque uxore*, *n.* 5. *ff. solut. matrim.* quibus omissis dicendum est, *in d.* §. *si publico*, non agi de delicto incidenter detecto, sed principaliter per inquisitionem, quia delictum publicum erat, ac fama accusabat; unde solemus dicere, manifesta crimina accusatione non indigere, *c. manifesta* 2. *q.* 1. *c. ad nostram* 21. *de jurejur. c. evidentia*, *de accusat.* quo modo textum illum accipit Fornerius *lib.* 1. *rerum quotid. cap.* 24. In ejus autem textus specie exceptio lenocinii proponi debebat, antequam mulier inter reas recepta fuisset, *leg. si maritus* 15. §. *præscriptionis*, *ff. eodem titul.* quo modo accipiendus est textus *in leg. cum mulier* 47. *ff. solut. matrim.* & textus *in l. quoniam* 26. *Cod. de adult.* junctis tradictis a Cujacio *in d. l.* 26. nec in eo casu imposita fuit pœna ordinaria lenocinii, ut dicemus *in cap. inquisitionis*, *de accusat.*

10 Intelligitur l. 2. §. si publico, ff. ad leg. Jul. de adult.

11 Exponitur c. quam sit de except. Præl.

Sed adhuc supra traditis opponitur textus *in c. quam sit* 6. *de except. Prelat.* ubi clericus tantum propter jactantiam, quia publice confitebatur se virginem cognovisse jam viro desponsatam, suspenditur ab officio, & beneficio absque nova accusatione, vel inquisitione. Igitur quia etsi non sequatur inquisitio propter confessionem tantum, potest tamen quis pœna ordinaria damnari. Huic difficultati satisfacere intendit Glossa *ibi*, *verbo Publice*, dum affirmat, clericum in ea specie non puniri propter confessionem, sed propter scandalum ac diffidium, quod ortum fuerat inter virum, & uxorem: sed adhuc hæremus in difficultate, nam quomodo Clericus in ea specie puniri poterat sine accusatione, aut inquisitione virtute confessionis extrajudicialis? fiquidem talis confessio non inducit probationem delicti, sed tantum præsumptionem, & indicium præbet ad inquirendum. Textus ita exponendi *in c. olim* 25. juncto Panormitano *ibi*, *n.* 6. *de rescriptis*, *c. si quis de gradu* 4. cum Glossa *ibi*, *verbo Prodiderit*, *de purgat. canonic. leg. quæro*, §. *final. ff. de edil. edict.* qua solutione, & aliis traditis ab Innocentio *ibi*, & Hostiensi *n.* 3. omissis, dicendum est, in eo textu Clericum non puniri propter delictum carnis, quod se perpetrasse gloriabatur, sed propter jactantiam peccati, quod non leve crimen est in quolibet fideli, juxta Psalmistam *ibi*: *Quid gloriaris in malitia?* Et Jeremiam *cap.* 9. *Non glorietur*, &c. De qua jactantia testes jurati in judicio deposuerant; unde maritus motus fuit, ut a domo pelleret uxorem suam. Quare cum servato ordine judici crimen pateret, non debebat impunitum relinqui, *c. ut fame*, *de sent. excom.* Quæ solutio probatur ex illis verbis: *Quatenus si tibi constiterit de præmissis*. Quæ plenam important & legitimam probationem, *cap. constitutus*, *de filiis Presbyt. c. si constiterit*, *de accusat.* docet Barbosa *in eo textu*, *n.* 5. Facit etiam mire pro ejus textus sententia canon. 4. Conc. Valent. 1. Galliæ, ubi Patres circa clericum confessum peccatum carnis ita statuerunt: „ Nec illud fratres „ scribere alienum ab Ecclesiæ utilitate censuimus, ut scire„ tis, quod quicumque sub ordinatione vel Diaconatus, vel „ Presbyterii, vel Episcopatus mortali crimine dixerint se esse „ pollutos, a supradictis ordinationibus submovendos reos „ scilicet, vel veri confessione, vel mendacio falsitatis; „ nec enim absolvi potest is, qui in seipsum dixerit, quod „ dictum in alios puniretur, cum omnis, qui sibi fuerit „ mortis causa, major homicida est. Divina pietas vos in „ æternum custodiat, dilectissimi fratres. " Unde in Concilio Tolet. 10. cum Potamius Episcopus Brachar. libellum obtulisset sui lapsus, confessus se tacta femineo fuisse sordidatum, indeque per novem ferme menses sponte deseruisset Ecclesiæ suæ regimen, & ergastulo cuidam pro admiso flagitio acturum se pœnitentiam conclusisset, sancta Synodus juxta prædictum Canonem Valentini Concilii decrevit, eum perpetuæ pœnitentiæ inservire debere, & in ipsius locum Sanctum Fructuosum Episcopum Ecclesiæ Dulmensis substituit, ut refert Baronius *anno* 656. Etiam superiori assertioni adversatur textus non vulgo notus *in capite dilectis*, *de tempor. ordin.* ubi Episcopus propter confessionem in judicio incidenter factam, cum principaliter tantum negotium electionis, & consecrationis Immolensis Episcopi disceptaretur, facultate conferendi ordines privatus fuit: igitur etsi delictum in judicio incidenter claruerit, nulla

præcedente inquisitione, qui illud confessus est, pœna ordinaria puniri potest. Pro cujus difficultatis solutione dicendum est, testes in ea specie receptos fuisse, in causaque processum, non solum contra Episcopum electum, & consecratum; verum & contra Episcopum ordinantem: inde cum non solum ex ejus confessione, verum ex testibus receptis, & aliis, quæ in integra reperiuntur, aperte licuisset ipsum in ordinatione peccasse, ideo facultate conferendi ordines privatur.

C A P U T III.

Gregorius IX. *B. Judici a Viterbiensi.*

EX parte Abbatis, & Conventus monasterii Sancti *b* M. fuit propositum, quod cum inter ipsos ex parte una, & V. *c* nomine suæ uxoris ex altera coram te quæstio verteretur, œconomus monasterii memorati quædam per *d* errorem facti fuit in jure confessus, ex quibus timet sibi præjudicium generari. Cum igitur *e* negotio nondum finito nemini noceat error facti, mandamus quatenus si de hujusmodi potuerit errore docere, provideas, ut nullum sibi super hoc præjudicium generetur.

N O T Æ.

1 a *Viterbiensi*. Viterbium est in Tuscia: aliquando civitatem, nonnamquam oppidum appellat Bibliothecarius *in vita Hadriani*: & ipsam muris cinxisse Desiderium Longobardorum Regem testatur tabula marmorea ejusdem civitatis: & cum sensim crevisset, Episcopali Cathedra decorata fuit anno 1106. atque illi unitæ fuerunt a Cœlestino III. aliæ Ecclesiæ penitus desolatæ, ut constat ex bulla Cœlestini V. quam refert Ughellius *tom.* 1. *Italia sacra*, *in notitia ipsius Ecclesiæ*, in hæc verba: (Dilecto filio Rectori in spiritualibus, & temporalibus patrimonii Sancti Petri de Thuscia, salutem, & Apostolicam benedictionem. Dudum, sicut audivimus, felicis recordationis Cœlestinus Papa tertius prædecessor noster Viterbiensem, Tuscanell. Centumcellen. ac Bledanen. Ecclesias univit, prout in ipsius prædecessoris litteris plenius continetur. Verum, quia Clerus, & populus Tuscanensis eidem unioni parere, ac venerabili fratri nostro Episcopo Viterbiensi, ac Tuscanensi denegat obedire: Nos eis sub certa forma nostris damus litteris in mandatis, ut hujusmodi unioni pareant, & Episcopo obediant memorato. Datum Theate X. Kalend. Novemb. Pontificatus nostri anno 1.) Præest ibi Judex, seu Prolegatus Ecclesiasticus, qui nomine Pontificis in temporalibus, & spiritualibus jurisdictionem exercet, ut refert Ughellius *ubi supra*, in præsenti specie unde Gregorius IX. per relationem, aut appellationem aditus de causa cognovit.

b *Sancti M.*) Martini videlicet de Montibus, quod monasterium Ordinis Cisterciensis est in diœcesi Viterbiensi: illud pene collapsum restituit Innocentius III. ut ex ejus litteris relatis a Manrique *tom.* 3. *annal. Cisterc. anno* 1206. *c.* 5. *n.* 8. facile constat, ubi ita ait (Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Petro Abbati monasterii Sancti Martini de Monte, ejusque Fratribus, tam præsentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum. Licet monasterium vestrum pauperculum fuerit ab initio, in tantam tamen pro diversitate temporis paupertatem devenit, ut vix in eo tres monachi remansissent, possessionibus ejus omnino distractis, vel graviter obligatis; unde in generali Cisterciensi Capitulo extitit definitum, ut a Cisterciensi Ordine separari deberet, cum in eo non possit Cisterciensis Ordo servari. Nos autem, quia religionem intendimus fovere plantatam, nolentes ab ipso monasterio religionem penitus extirpari, mille libras tribuimus ad possessiones ejusdem monasterii redimendas. Mandantes dilectis filiis Abbati, & Fratribus Pontiniacensis cœnobii, quod per Dei gratiam in spiritualibus, & temporalibus valde floret, ut Ecclesiam vestram de nostra concessione in specialem filiam adoptantes, Abbatem & Conventum ad illam dirigerent reformationem. Quod ipsi grato prosequentes affectu, vos cum quibusdam conversis ad ipsum monasterium transmiserunt. Verum quia nec sic monasterium ipsum sufficere poterat ad conventum sustinendum honestum, Ecclesiam sancti Salvatoris positam juxta Ordinem, cum omnibus possessionibus, & pertinentiis suis vobis, & per vos duximus monasterio vestro in perpetuum concedendam, impensuri vobis, auctore Deo, in aliis necessitatibus vestris auxilium opportunum, cum laudabiliter vos perficere cognoverimus, prout accepimus, & speramus. (Hinc forsan occasio præsentis controversiæ. Hujus monasterii mentio fit *in cap. cum causa*, *de testibus*, *cap. cum causa*, *de empt. & vendit.*

c *Nomine suæ uxoris*.) Ex hoc textu deducunt Abbas hic, *num.* 3. Anchar. *notab.* 2. *ex num.* 5. Cardinalis *oppos.* 1. Imola *num.* 2. Antonius *num.* 23. Anania *num.* 1. maritum uxoris nomine absque mandato posse in judicio comparere. Sed nec ex hoc textu, nec ex capite *constituti*, *de procurat.* qui ad hoc communiter expenditur, id probatur. Licet enim in utraque specie referatur, maritum uxoris nomine egisse, non tamen constat, an mandato uxoris, vel sine eo in judicio comparuisset. Probatur tamen ea doctrina *ex l. maritus* 21. *Cod. de procurat.* & ex eo, nam etsi uxor inter conjunctas personas non referatur ab Ulpiano *in leg. sed & hæ*, *ff. de procurat.* vere tamen conjuncta est quoad effectus juris, ut Baldus, & Salicetus bene deducunt *ex l. ultima*, §. *in consulto*; *post principium*, *Cod. de furtis*, Jason *in d. l. maritus*, *num.* 2. Conjuncti autem fine mandato pro conjunctis in judicio comparere possunt, juxta textus *in d. l. sed & hæ*, *leg. Pomponius* 4. §. *in his*, *ff. de procurat. l.* 2. *Cod. hoc titul.* Accedit etiam, quia quamvis maritus, & uxor affines non sint, præstant tamen affinitati principium, *l. non facile*, §. *assistet*, *ff. de gradibus*: affinis autem pro affine in judicio agit, ex supra dictis juribus. Igitur jure optimo maritus pro uxore absque mandato in judicio admittitur; tenebitur tamen ipse, sive quilibet alius, qui alieno nomine fine mandato in judicio agit, duplicem præstare cautionem; aliam qua caveat uxorem ratam habituram; alteram de uxore defendenda, si necessarium fuerit, *d. l. maritus*, *l. non solum* 35. §. *qui in alieno*, *ff. de procurat.* docent Tiraq. *de retract. lib.* 1. §. 10. *q. unic. a num.* 1. Gregorius Lopez *in l.* 11. *tit.* 5. *p.* 3. *gloss.* 2. Mancinus *de Procurat. c.* 2.

d *Per errorem facti*.) Confessio enim erronea, sive per errorem facti in judicio edita, revocari potest, *l. de ætate*, §. *qui*, *ff. de interrogat. act. leg. non fateatur*, *ff. de confessis*, *l. error*, *Cod. de juris & facti*; ubi plura cumulant repetentes. Padilla *a num.* 1. Duarenus *ad tit. de confessis*, Valentia *lib.* 2. *illustrium*, *tract.* 2. *cap.* 3. secus autem si absque errore facta fit. Cui principio Doctores communiter opponunt textus *in l. is qui obtulit* 25. *ff. de R. V.* ubi ante litem contestatam non probato errore, revocatur confessio: textus *in cap. olim*, *de censibus*, *cap. cum causam*, *de appellat.* ubi ad revocandam confessionem probatio erroris non desideratur; & textus *in l. si is*, *ff. de confessis*; ubi, etiam probato errore, non revocatur confessio. Pro quorum solutione discrimen assignandum est inter confessionem factam circa præparatoria judicii, quæ sunt quæ continentur *in titulo de interrogat. action.* & recensentur a Glossa *verbo Domini*, *in l.* 1. *ff. eod. tit.* & inter confessionem, quæ fit circa decisoria, prout sunt illa, quæ contingunt merita causæ, & pertinent ad ejus decisionem. Primo casu, si confessio per errorem fiat circa præparatoria, adversario sciente, poterit revocari usque ad contestationem; & ita intelligitur textus *in d. l. is qui se obtulit*: si vero ignorante adversario fiat, poterit revocari, si præjudicium ex revocatione non sequatur, *d. l. de ætate*, §. *ult.* post contestationem vero non revocatur confessio circa præparatoria facta, nisi error probetur. Secundo autem casu confessio circa decisoria judicii facta non revocatur, nisi errore probato, ut ex hoc textu colligitur, & *ex d. l. error*, nisi confessio fiat in judicio, quod inficiando crescit, *d. l. is*, *ff. de confessis*; quia videtur transegisse, ut in simplum tantum præstaret: alias omnis confessio per errorem facta, etiam jurata, revocari potest, ut probat Guttierez 1. *p. de juram. c.* 40. *n.* 8.

e *Negotium nondum finitum*.) Igitur finito jam negotio confessio non revocatur, sicut nec transactio, aut sententia, *l. Imperatores*, *ff. de re judic. l. sub spe*, *Cod. eod. titul.* Butrius *in c. quoniam*, *num.* 198. *de probat.* negotium vero finitum dicitur post rem judicatam, *d. l. error*, ubi Padilla *num.* 40. Et licet Baldus & Paulus *in d. l. error*, docuerint etiam post rem judicatam, & præceptum de solvendo datum confessionem revocari posse, quia illud tempus judicato datur ad appellandum, tamen cum confessus habeatur pro judicato in causis civilibus, adeo ut appellare non possit, *c. cum speciali*, §. *porro*, *de appell. cap. Romana*, §. *fin. autem*, *eod. tit. lib.* 6. & illi tempus ad solvendum assignetur, ut datur condemnato, *l. certum*, §. *si alia*, & §. *ult. ff. de confessis*, non est ratio, cur tempus illud: quod negatur ad appellandum, concedatur ad revocandam confessionem.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens deducitur assertio: " Confessio „ facta in judicio per œconomum Ecclesiæ, nocet ipsi „ Ecclesiæ; potest tamen revocari, si ante finitum negotium „ doceatur per errorem factam fuisse. „ Probant eam textus *in c. suborta*, *de re judic. c.* 2. *de capell. monach. c.* 1. *in fine principii*, *ut lite non contest. c. ult. hoc tit. lib.* 6. *cap.* 2. *vers. Sine jura-*

6 Conclusio probatur.

juramento, *de testibus*, *eod. lib. leg. non fatetur*, *ff. hoc tit. l. error*, *Cod. de juris & facti ignor.* consonat lex 5. *tit.* 13. *part.* 3. Illustrant ultra congestos a Barb. & Garanna *in præsenti*, Tuschus *tom.* 2. *litter. C. concl.* 669. Sarmiento *lib.* 3. *select. c.* 1. *num.* 5. Valentia *ubi proxime*, Barbosa, *de potest. Episc.* 3. *par. alleg.* 125. *per totam*.

7 Impugnatur hæc conclusio.

Sed præsentem assertionem ita impugnare conabor: Oeconomus procurator Ecclesiæ est, ut late probavi *in c. cum vos* 4. *de offic. Ordin.* sicut & Prælatus procurator, & administrator rerum Ecclesiæ appellatur *in c. doceri*, *de rescriptis*, *c.* 2. *de donat.* late probant Menochius *de recup. remed.* 9. *num.* 106. Sed Prælati confessio nullum affert Ecclesiæ præjudicium, *c. fin.* 12. *quæst.* 1. Glossa *in c. dudum* 45. *de elect.* Barbatia *lib.* 8. *consil.* 18. Menochius *ubi proxime num.* 58. Igitur multo minus confessio œconomi nocebit Ecclesiæ. Augetur hæc difficultas primo *ex leg. proinde*, §. *procurator*, *ff. ad leg. Aquil. l. si defensor* 10. *ff. de interrogat. action. l. certum*, §. *sed an & ipsos*, *ff. de confessis*, ubi indistincte docetur, procuratoris confessionem non nocere domino. Igitur nec œconomus sua confessione præjudicare potest Ecclesiæ. Augetur secundo hæc difficultas ex eo, quia confessio ejus, qui rem alienare non potest, super ipsa re facta in præjudicium domini admitti non debet, nec ei hoc modo permittitur alienatio, quæ regulariter incerdicta est, contra regulam *Cum quid una via*, *de regul. jur. in* 6. & generaliter illum, qui alienare non potest, nec per confessionem in judicio posse rem perdere, docuerunt Pinellus *in l.* 1. 3. *par. num.* 50. *Cod. de bonis matern.* Cephalus *consil.* 9. *num.* 22. Sed œconomus Ecclesiæ alienandi facultatem non habet: igitur nec per confessionem suam Ecclesiæ nocere potest.

8 De administratorum speciebus.

Qua difficultate ita fulcita non obstante, vera est præsens decisio, pro cujus expositione, & prædictæ difficultatis solutione sciendum est, administratores, qui aliena negotia gerunt, in duplici esse differentia; alii enim dicuntur voluntarii, alii necessarii. Voluntarii sunt, qui absque ullo domini mandato, vel judicis præcepto aliena negotia gerunt, de quibus in titulis Digestorum *de negot. gestis*: item conjuncti, dum absque mandato præstita cautione negotia socii in judicio agunt, juxta legem *sed hæc*, *ff. de procurat.* Necessarii vero administratores sunt qui aut obligatione legis, aut mandato suscepto aliena negotia gerunt, ut sunt procuratores, qui mandato domini in judicio persistunt, *l.* 1. *ff. de procurat.* tutores, qui ad tuendos pupillos, eorumque bona administranda a lege, judice, vel testatore dantur, *l.* 1. *ff. de administ. tut.* Item curatores, qui ad causas minorum curandas constituuntur, juxta legem *in copulandis*, *de nupt.* Item parentes, qui administratores sunt peculii adventitii filiorum, *tom.* 1. §. *parentes*, *Cod. de bon. matern.* Item necessarii administratores sunt Prælati Ecclesiarum sæcularium, seu regularium, qui in judicio & extra debent causas, & res illarum administrare, *c. doceri*, *de rescriptis*, quando bona habent communia cum Capitulo, juxta textum *in c. novit*, *cum sequent. de his quæ fiunt a Prælat.* Sin autem divisa fuerint bona, quoad usum, & administrationem solus Prælatus sua administrabit, Capitulum vero per se, & sine Prælato, quæ ad ipsum spectant, ut notavi *in d. c. doceri*. Illud autem discrimen inter Prælatos Ecclesiarum, & tutores, vel similes administratores versatur, quod alii cum domini non sint, non possunt procuratores constituere ante litem contestatam, *l. nec* 74. *ff. de procur. l. neque*, *Cod. eod. tit.* Prælati vero possunt constituere procuratores generales, quos œconomos dicunt, aut syndicos, *c. ult.* 5. *q.* 3. *c. volumus*, 89. *dist. c. unic. de syndico*, *cap. petitio*, *de procurat.* & speciales procuratores in judicio constituere ante litem, *cap. cum causam*, *de juram. calum.* Glossa 1. & Doctores *in c. quia in causis*, *de procurat.* Prælati autem fi Capitulum habeant, non possunt absque ejus consensu agere, nec procuratorem constituere, *c.* 1. *in fine*, *de procurat.* Glossa *in d. c. doceri*, *verbo Debeant*, & *in cap. cum contingit*, *de transact.* quamvis contrarium, præterquam in rebus arduis, defendant *in d. cap. doceri*, Felinus *num.* 2. Decius *num.* 9. Innocentius *in cap. cum l.* & *A. de re judicata*.

9 De procuratore cum generali, aut speciali mandato.

Deinde præmittendum est, procuratores alios habere generale mandatum, qui illa tantum facere possunt, quæ non requirunt speciale mandatum, *c. quoad agendum*, *c. qui generaliter*, *de procurat.* alios vero speciale mandatum obtinere, qui ea tantum peragere possunt, quæ in mandato exprimuntur, *l. si procurator*, *Cod. de procur.* alios tandem esse mistos, qui mandatum generale, & speciale obtinent ad universa negotia, cum potestate faciendi ea, quæ requirunt speciale mandatum; & isti omnia possunt peragere expressa in ipso mandato, *dict. c. qui ad agendum*, non autem majora negotiis expressis, *Clement.* 2. §. *ultim. de procurat.* nullus tamen procurator, etiam habens mandatum speciale, potest juramentum deferre parti, pacisci, aut transigere, *leg. procurator* 63. *ff. de procurat.* nisi ei libera administratio fit concessa, *dict. c. qui ad agendum*, §. *ultim.* Potest tamen vendere, permutare, similive titulo onerosa alienare, *l. procurator* 58. *ff. de procur.* non tamen donare, quia hoc magis perdere, quam administrare est, *leg. filius* 7. *ff. de donat.* Inter alia autem, quæ requirunt speciale mandatum, communiter enumeratur præstatio juramenti veritatis, aut calumniæ, *c. ultim. de juram. calum. lib.* 6. ubi glossa, & *in dict. c. qui ad agendum*; quod adeo verum est, ut non sufficiat mandatum generale ad præsentes, & futuras lites, cum clausula speciali, ut possit in omnibus jurare de calumnia, aut veritate: sed oportet, ut specialiter exprimatur in causa, in qua jurare debet, ut probat Covarr. *lib.* 1. *variar. c.* 6. *num.* 4. Azevedo *in l.* 1. *titul.* 17. *lib.* 4. *recopil. num.* 19. licet in praxi receptum sit, ut sufficiat mandatum generale cum clausula jurandi de calumnia.

10 De œconomo Ecclesiæ.

Deinceps observandum est, in antiquis Ecclesiæ canonibus constitutum reperiri, ut Capitulum, monasterium, vel Ecclesia generalem habeat procuratorem, qui temporalia curet, tam in judicio, quam extra, qui dicitur œconomus, *c. volumus*, *c. qui in quibusdam*, 89. *dist. l. jubemus*, *Cod. de sacros. Eccles. leg. omnes*, §. *nihil*, *Cod. de Episc. & cleric.* quod ea ratione statutum est, ut Episcopi, & clerici divinis officiis, & spiritualibus ministeriis vacarent, *c. Episcopus* 4. *quæst.* 1. *c. ultim.* 5. *q.* 3. jam illustravi *in c. unic. de syndico*. Hujusmodi œconomi plenam potestatem habet a jure administrandi temporalia in judicio, vel extra, etsi requirant mandatum speciale, quemadmodum tutores, & curatores: ac propterea de calumnia, & veritate absque alio speciali mandato jurare valent, *c. Imperatorem*, ubi Glossa *verbo Oeconomum*, *c. cum causam*, ubi Glossa *verbo per Procuratorem*, *de juram. calumnia*. Eamdem potestatem habent syndici, qui a civitatibus constituuntur, juxta legem *civitatis*, *ff. de procurat. c. quia in causis*, *eod. titul.* possunt enim jurare de calumnia, & veritate, & alia agere, quæ requirunt speciale mandatum, juxta legem 2. §. *quod observari*, *C. de jureur. propter calum.* ubi Glossa *verbo persona*, & *in leg. item*, §. *actor*, *ff. quod cujusque univers.* Padilla *in leges Præfat*, *n.* 4. *Cod. de transact.* Azevedus *d. n.* 19. jurant tamen prædicti procuratores, non in animam domini, ut alii, sed in animam propriam, *c.* 2. *de capel. monab.* Glossa 1. *in c. metuentes* 14. *q.* 4. Procuratores vero privatorum, quantumvis generales sunt, non jurant de calumnia, aut veritate, nec etiam speciales procuratores Ecclesiarum, qui œconomi non sunt, ut probatur *in c. petitio*, *de procurat. c. ult. de juram. lib.* 6. & est concors omnium sententia.

11 Traditur ratio decidendi.

His animadversis apparet jam vera ratio præsentis decisionis; nam cum in ea agatur de œconomo Ecclesiæ, qui confessionem in judicio fecit, recte asseritur, eam Ecclesiæ nocere indistincte, juxta supra tradita: ex qua solutione intelligendus est textus *in c. suborta*, *de re jud.* quatenus ait juxta confessionem procuratoris latam fuisse sententiam; supplendum enim est ex hoc textu, procuratores fuisse œconomos generalem administrationem habentes: quod suadetur tam ex eo, quia constituti fuerunt ab Episcopo, & monasterio: tum *ex cap. petitio*, *de procurat.* ubi cum Episcopus generales constituisset procuratores simpliciter, nihilque expressisset, quod speciale mandatum desideraret, pars adversa oppofuit, eos non posse peragere, quæ speciale mandatum desiderabant; qua exceptione insuper habita R. Pontifex decrevit illos etiam, quæ petebant speciale mandatum, facere potuisse; quia licet Episcopus expressisset tantum nomen procuratoris, ejus tamen intentio fuit constituere œconomos; unde ex eadem ratione *in dict. c. suborta*, procuratores accipiuntur pro œconomis; ideoque eorum confessio juxta præsentem decisionem nocet Ecclesiæ.

12 Dissolvitur dubitandi ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, cui ut satisfaciant plures, quos refert, & sequitur Barbosa *alleg.* 125. discrimen constituunt inter confessionem procuratoris, tutoris, vel similis administratoris factam per actus voluntarios, nulla juris, aut judicis necessitate cogente; & eam, quæ fit per actus necessarios, seu per modum contentiosæ jurisdictionis. In priori casu docent, confessionem factam a procuratore, tutore, vel simili administratore, domino non nocere, quia in effectu est donare, aut remittere, quod nullus procurator facere valet, *l. filius* 7. *ff. de donat.* quo casu accipiunt textus *in d. l. si defensor*, cum aliis pro dubitandi ratione adductis: secundo vero casu confessionem necessariam domino nocere, & illo casu intelligunt textus *in d. c. suborta*, *c.* 2. *de capell. monach.* cum aliis supra pro illustratione assertionis adductis. Ita docuerunt Bartolus, Paulus, & Cumanus *in d. leg. certum*, §. *sed & ipsos*, *ff. de confessis*, Menochius *consil.* 26. *n.* 7. & *cons.* 39. *n.* 35. Azevedus *in d. leg.* 2. *tit.* 7. *lib.* 4. *recopil. num.* 14. Sed ab hac sententia discessit Immola in præsenti, *num.* 8. motus auctoritate textus *in leg. Lucius* 47. §. *tutela*, *ff. de administ. rut.* quare facilius respondetur juxta supra tradita asserendo, procuratores privatorum, vel Ecclesiarum non posse per confessionem nocere dominis, nisi cum de speciali mandato in judicio confitentur, *d. cap. qui ad agendum*, *cap. ultim. de juram. calumnia*, *libro sexto*: unde jura adducta pro dubitandi ratione accipienda sunt de his procuratoribus, præsens vero decisio cum procedit in œconomo habente administrationem generalem, merito affirmant, illum confessione sua nocere Ecclesiæ.

13 De confessione prælati.

Quoad confessionem vero a Prælato Ecclesiæ factam, etiam Doctores adhibent prædictam distinctionem inter confessionem voluntariam, & necessariam, itaut prima confessio noceat Ecclesiæ, non vero secunda voluntaria; quia Prælatus conditionem Ecclesiæ deteriorem facere non potest, *c.* 1. *de integ. restitut. c.* 2. *de donat.* Sed rectius respondendum est discrimen constituendo inter confessionem factam a Prælato ejus rei, quam ipse per se tantum facere, vel tradere non valet; & inter confessionem alterius rei, quam etiam Prælatus, aut alius facere & tradere valet. Primo casu juxta principia supra adducta, ex confessione Prælati Ecclesiæ tenetur: secundo vero casu Prælatus confessione sua Ecclesiæ nocere non potest: juxta quam distinctionem accipiendi sunt textus *in c. final. de success. ab intest. c. si diligenti*, *de præscript. dict. c. dudum*, *de elect.* junctis traditis a Barb. *ubi supra*, *num.* 7.

TITU-

TITULUS XIX.

De probationibus.

CAPUT PRIMUM.

a Gregorius *Recharedo Regi Vvisigothorum*.

EXplere verbis. *Et infra*: Item in Anagnostico ante longum tempus, dulcissima mihi vestra Excellentia, Neapolitano quodam juvene veniente, mandare curaverat ut piissimo *b* Imperatori *c* scriberem: quatenus pacta in *d* chartophylacio requireret, quæ *e* dudum inter piæ memoriæ Justinianum Principem, & jura regni vestri fuerant emissa, ut ex his colligeret, quid vobis *f* servare debuisset. Sed ad hoc faciendum duæ res mihi vehementer obstiterunt. Una, quia charthophylacium prædicti piæ memoriæ Justiniani Principis tempore, ita surripiente subito flamma incensum est, ut omnino ex ejus temporibus pene nulla charta remaneret. Alia autem, quia nulli dicendum est: Ea quæ contra te sunt, apud temetipsum debes documenta requirere, atque hæc pro me in medium proferre. Ex qua re hortor, ut vestra Excellentia suis moribus congrua disponat, quæque ad pacem pertinet studiose peragat, ut regni vestri tempora per longa sint annorum curricula in magna laude memoranda. Præterea transmisimus clavem a sacratissimo B. Petri Apostoli corpore, quæ cum digno honore reposita, quæque apud vos invenerit, benedicendo multiplicet.

NOTÆ.

1 a *Gregorius*.) Ita restituenda est inscriptio hujus textus ex dictis epistolis Gregorii Magni *lib. septimo*, *indict.* 2. *epist.* 128. ut post Antonium Augustinum *in notis ad* 1. *collect. sub hoc tit. cap.* 1. omnes Primarii nostri notarunt. Flavius Recharedus 18. Rex Gothorum, non Patris Leovigildi perfidia, sed fratris Hermenegildi fidem Catholicam sectatus, hæresim Arianam ab omnibus vassallis abjurari curavit: fuit Catholicus Rex, placidus, mitis, egregiæ bonitatis, tantamque in vulgus gratiam habuit, & tantam in animo benignitatem gessit, ut in omnium mentibus influens etiam malos ad affectum sui amoris traheret, ut referunt ejus vitam, & gesta scribentes Aymonius *de gestis Francor. lib.* 3. *cap.* 77. Mariana *de reb. Hispan. lib.* 5. *cap.* 14. Roderic. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 15. Franc. Tarrapha *anno* 576. Ipse postquam coronatus fuit, viros egregios, valdeque pios cum muneribus Romam misit, quos benignissime excepit Gregorius Magnus, atque cum litteris præsenti epistola comprehensis iterum ad Recharedum misit, in quibus ita magno affectu, & hilaritate rescribit: (Explere verbis, excellentissime fili, non valeo, quantum tuo opere, tua vita delector. Audita quippe novi diebus nostris virtute miraculi, quod per excellentiam tuam cuncta Gothorum gens ab errore Arianæ hæresis in fidei rectæ soliditatem translata, exclamare cum Propheta libet: *Hæc est immutatio dexteræ Excelsi*. Cujus enim vel saxeum pectus, tanto hoc opere cognito, non statim in omnipotentis Dei laudibus, atque tuæ Excellentiæ amore mollescat? Hæc me fateor, quæ per vos acta sunt, sæpe convenientibus filiis meis dicere, sæpe cum eis pariter admirari delectat. Hæc me plerumque etiam contra me excitant, quod piger ego, & inutilis tunc incerto otio torpeo, quando in animarum congregationibus pro lucro cœlestis patriæ Reges elaborant. Quid itaque ego in illo tremendo examine judici venienti dicturus sum, si tunc illuc vacuus venero, ubi tua Excellentia greges post se fidelium ducet, quos modo ad veræ fidei gratiam per studiosam & continuam prædicationem traxit? Sed est mihi, bone vir, hoc ex Dei munere in magna consolatione, quia opus sanctum, quod in me non habeo, diligo in te. Cumque de tuis actibus magna exultatione gaudeo, ea quæ per laborem tua sunt, per charitatem mea fiunt. De converfione igitur Gothorum in vestro opere, & in nostra explicatione libet cum Angelis exclamare: *Gloria in excelsis Deo*, *& in terra pax hominibus bonæ voluntatis*. Nos enim, ut existimo, gratiarum amplius omnipotenti Domino debitores existimus, quia etsi vobiscum nihil egimus, vestro tamen operi congaudendo participes sumus. Beatus vero Petrus Apostolorum Princeps quam libenter munera excellentiæ vestræ susceperit, ipsa cunctis liquido vita vestra testatur.)

b *Imperatori*.) Mauritio videlicet, cui Tiberius II. sceptrum Imperiale tradidit anno 583. simulque nomen impertivit, ut ita appellaretur, *Mauricius Tiberius*, ut referunt Evagrius *lib.* 5. *c.* 23. Nicephorus Calixtus *lib.* 18. *hist. c.* 6. & ex eis Baronius *dicto anno* 583.

3 c *Scriberem*.) Cum enim Reges Hispaniæ non cognoscant in temporalibus superiorem, ut docent Glossa *verbo per singula*; *in cap. Hadrianus*, 67. *dist.* & *in c. etsi necesse*, *de donat. inter.* Matienz. *in leg.* 1. *gloss.* 21. *n.* 2. *titul.* 1. *lib.* 5. *recopil.* Parladorius *lib. rerum quotid. cap.* 3. *num.* 1. Covarruv. *practic. cap.* 2. Guttierez *lib.* 3. *pract. quæst.* 13. *num.* 71. Azor. *tom.* 1. *instit. lib.* 1. *cap.* 5. Valdes *de dignit. Regum*, *cap.* 18. *n.* 21. Solorzanus *tom.* 2. *de jure Indiar. cap.* 21. Recharedus, alii tamquam judici scribere non poterat, nisi Pontifici. Accedit quia de pace servanda in hoc textu agebatur, & tunc judex competens inter supremos Principes R. Pontifex est, *cap. novit*, ubi jam probavi, de judiciis: plura perdocte congerit Præceptor D. Franc. Ramos *ad Alexandrum VII. pro Episc. Lusit. propos.* 4. *per totam*. Unde agnoscitur, quam perperam in præsenti Mysinger, *numero primo*, Panormit. *numero secundo*, Butrius *numero tertio*, Decius *numero sexto*, Didac. Perez *in leg.* 3. *vers. No pueda*, *column.* 1. *tit.* 8. *lib.* 3. *ordin.* existimarunt, in præsenti specie contractum celebratum ab Imperatore cum Rege Gothorum tantum produxisse obligationem naturalem, quia cum subdito initum erat; nam cum æquali Monarcha non recognoscente superiorem celebratum fuit: nec Athanagildus a Justiniano auxilium postulavit tamquam a superiore, sed tamquam a Principe confœderato, alias si lis tractaretur inter Imperatorem, & subditum, ipse Imperator de ea cognosceret, *leg. proximo*, *ff. de his quæ in testamento*, *leg. & ob liberos* 4. §. 1. *ff. de hæred. inst.* vel alteri decidendam committeret, ut probat Osualdus *ad Donell. lib.* 17. *cap.* 2. *litt. B.* Et si daremus pacta celebrata esse cum subdito, verius est tunc Principem civiliter & naturaliter obligari ex tali conventione, ut probant Madera *animadv. cap.* 35. Osualdus *ad Donell. lib.* 12. *comment. cap.* 12. *litt.* Q. Bronchorst. *miscell. cent.* 1. *assert.* 2. D. Joannes de Larrea *alleg.* 3. *per tot.* Nam licet Princeps non ligetur, nec teneatur legibus a se prolatis vi coactiva; tenetur tamen vi directiva, *leg. digna vox*, *Cod. de legibus*, ubi Monarcius *l. penult. Cod. de donat. inter*, *lege final. Cod. de quadrien. præscript. lege quod Principe* 56. *ff. de legat.* 2. *lege ex imperfecto* 23. *ff. de legat.* 3. *l. Papinianus* 8. §. *si Imperator*, *ff. de inoffic. leg.* 3. *Cod. de testam. l.* 4. *Cod. de leg. Falcidia*, *leg. si quis Imperator* 6. & 7. *Cod. qui testamenta facere*, *cap. justum*, 9. *dist. cap. final. de refer. libro sexto*, *leg.* 16. *titul.* 1. *part.* 1. Cassiodorus *lib.* 3. *var. cap.* 18. Paulus *lib.* 4. *sentent. titul.* 5. & *lib.* 5. *titul.* 12. Gutherus Ligurin. *de gestis Fridér. lib.* 8. Joannes Saresbar. *lib.* 4. *Policrat. cap.* 2. late disputant Amaya *in l. unic. Cod. ne fiscus*, & *lib.* 1. *observ. cap.* 1. Besoldus *in delibat. juris*, *ad tit. de legibus*, §. 10. Div. Thomas 1. 2. *quæst.* 96. *articul.* 5. *ad* 3. Arnisæus *tom.* 1. *pol. lib.* 2. *de reb. pub. cap.* 6. *sect.* 4. & *de Majest. cap.* 3. Belold. *tom.* 1. *polit. eod. tract. cap.* 7. Pater Pinto *in Isaiam metab.* 4. Rochier *lib.* 2. *polit. cap.* 2. Marquez *in suo Gubernat. lib.* 2. *cap.* 2. Petrus Gregorius *in cap.* 5. *de rescr.* Fragoso *de regim. part.* 1. *lib.* 1. *disp.* 2. §. 1. Grotius *de jure belli*, *lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 5. & *in floribus ad d. l.* 1. Osualdus *lib.* 1. *comment. cap.* 17. *littera A.* D. Joan. Solorz. *emblem.* 69. Bernegerus *in Tacitum quæst.* 35. Vvisembach. *disput.* 3. Bronchorst. *miscell. cent.* 1. *assert.* 1. & 2. Castillo *de tertiis cap.* 18. A. Matthæus *in collect. Pandect. disput.* 1. & 3. Diana *p.* 11. *tract.* 3. *resol.* 7. Nec similes contractus celebrati inter Principes, & supremos Monarchas egent solemnitatibus, & requisitis in contractibus privatorum præscriptis, argumento legis *sancimus* 14. *Cod. de donat. lege apud eum* 14. *ff. de manum.* Cujacius *lib.* 15. *observ. cap.* 30. & *lib.* 26. *cap.* 35. Odoardus *consil.* 23. Vasquez Menchaca *lib.* 1. *illustr. qq. cap.* 3. *num.* 5. Madera *animad. cap.* 35. Grotius *de jure belli*, *lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 9. D. Josephus de Retes *de donat. cap.* 5. *num.* 20. Duaren. *ad tit. de legibus*, *cap.* 5. Pachin. *lib.* 1. *contr. cap.* 2. Demsterus *ad Rosin. lib.* 8. *antiq. in princ.* Cannner. *in lib.* 1. *aphor. pag.* 402.

d *Carthophilacium*.) Idest locus in quo chartæ asservantur; ficut enim locus ubi gaza, idest pecunia, infertur, appellatur Gazophilacium, *cap.* 14. *D. Marci*, ubi notavit P. Maldonatus, *cap.* 2. 90. *dist.* observarunt Baron. *anno Christi* 57. *num.* 145. Lorinus *in cap.* 8. *actuum*, *vers.* 27. *column.* 9. & locus in quo reponuntur vasa sacra, cimiliarchon, *l. litibus* 20. §. 1. *Cod. de agricolis*, *lib.* 11. notat Alciatus *lib.* 9. *parerg. cap.* 7. ita locus in quo servantur, & reponuntur chartæ, dicitur chartophilacium: idem Alciatus *lib.* 1. *præsermiss.* Corrasius *lib.* 1. *miscell. cap.* 48. *num.* 7. Inde ipsi memoriales ibi inclusi dicuntur charthophilaces, ut notavit Cujacius *in lege in sacris*, *Cod. de proximis sacror. lib.* 12. & custos loci ubi chartæ asservantur, dicitur carthophilax, ut probant Langleus *lib.* 6. *semestr. c.* 2. Meurs. *in Glossar. verbo Cartophil.* In Ecclesia Constantinopolitana magna erat ejus dignitas, ut tradit Balsam. *in can.* 97. *Synod.* 6. in illis verbis: " Constantinopolitanus autem Cartophilax, quomodo cum sit " Diaconus, ante Antistites, seu Pontifices sedet. "

e *Quæ dudum*.) Ut pacta hæc cognoscamus, atque eorum causam, seu occasionem, sciendum est, defuncto Theudi-

selo